EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

أصول في التفسير

Uṣūl fī al-tafsīr

Principii pentru înțelegerea tafsīrului

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Principii pentru înțelegerea tafsīrului

أصول في التفسير

Uṣūl fī al-tafsīr

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: أصول في التفسير
Ediția I
Textele arabe coranice: © 2007–2026 Tanzil Project (https://tanzil.net), text Uthmani v1.1, licența CC BY 3.0. Fragmente reproduse fără modificarea textului.
Ediția-sursă: Text arab: al-Maktaba al-Islāmiyya, ediția I, 1422 H / 2001, pp. 3–61; confruntare cu scanul Dār Ibn al-Jawzī / Fundația Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn, pp. 5–70.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Cuprins

1 Coranul cel Nobil 1
1. Revelarea Coranului 7
2. Primul pasaj revelat din Coran 10
3. Revelarea fără o cauză prealabilă și revelarea legată de o cauză 14
Foloasele cunoașterii cauzelor revelării 16
Generalitatea formulării și particularitatea cauzei 20
Meccan și medinit 23
Foloasele cunoașterii pasajelor meccane și medinite 25
Înțelepciunea revelării Coranului cel Nobil 26
Ordinea Coranului 29
Scrierea și strângerea Coranului 32
2 Tafsīrul 37
Datoria musulmanului în interpretarea Coranului 39
Sursele interpretării Coranului 40
Deosebirile întâlnite în tafsīrul transmis 45
Traducerea Coranului 48
Statutul traducerii Coranului 49
Companioni cunoscuți pentru tafsīr 50
1. ʿAlī ibn Abī Ṭālib 50
2. ʿAbd Allāh ibn Masʿūd 52
3. ʿAbd Allāh ibn ʿAbbās 53
Urmași ai companionilor cunoscuți pentru tafsīr 55
1. Mujāhid 55
2. Qatāda 56
3 Coranul: muḥkam și mutashābih 57
Atitudinea celor statornici în cunoaștere și a celor abătuți față de pasajele neclare 62
Felurile neclarității din Coran 66
Înțelepciunea existenței pasajelor limpezi și a celor neclare 70
4 Ceea ce pare contradictoriu în Coran 71
5 Jurământul 77
6 Relatările 80

Repetarea relatărilor 85
7 Relatările israelite 86
Atitudinea învățaților față de relatările israelite 89
8 Pronumele 90
Substantivul explicit în locul pronumelui 93
Pronumele de separare 95
Schimbarea persoanei gramaticale 96

Introducere

Toată lauda I se cuvine lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și ne căim către El. Căutăm ocrotirea lui Allah de răul din noi înșine și de faptele noastre rele. Pe cel călăuzit de Allah nimeni nu-l poate rătăci, iar pe cel pe care El îl lasă în rătăcire nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Unicul, fără asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace, lui, familiei sale, companionilor săi și celor care îi urmează cu bunătate. Acestea fiind spuse:

În orice domeniu, este important ca omul să învețe dintre principiile sale ceea ce îl ajută să-l înțeleagă și să deducă lucrurile pornind de la acele principii, astfel încât cunoașterea lui să se sprijine pe temelii puternice și stâlpi trainici. S-a spus: *„Cine este lipsit de principii este lipsit de atingerea țintei."*

Una dintre cele mai însemnate științe — ba chiar cea mai însemnată și mai nobilă — este știința tafsīrului, care lămurește sensurile Cuvântului lui Allah, Preaputernicul și Preamăritul. Învățații au stabilit principii pentru ea, așa cum au stabilit principii pentru știința hadisului și pentru jurisprudență.

Scrisesem din această știință ceea ce mi-a fost cu putință pentru elevii institutelor de învățământ ale Universității Islamice Imām Muḥammad ibn Saʿūd. Câțiva oameni mi-au cerut să adun aceste pagini într-o lucrare de sine stătătoare, pentru a fi mai ușor de folosit și mai bine reunite; le-am împlinit cererea.

Îl rog pe Allah Preaînaltul să o facă folositoare.

Cuprinsul ei poate fi rezumat astfel:

Coranul cel Nobil:

1. Când a început revelarea Coranului către Profet ﷺ și care înger i l-a adus?

2. Primul pasaj revelat din Coran.

3. Cele două feluri de revelare a Coranului: legată de o cauză și fără o cauză prealabilă.

4. Pasajele meccane și medinite; înțelepciunea revelării treptate; ordinea Coranului.

5. Scrierea și memorarea Coranului în vremea Profetului ﷺ.

6. Strângerea Coranului în vremea lui Abū Bakr și a lui ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de ei.

Tafsīrul:

1. Sensul lingvistic și terminologic al tafsīrului; statutul și scopul său.

2. Datoria musulmanului în interpretarea Coranului.

3. Sursele la care se revine pentru interpretare:

a. Cuvântul lui Allah Preaînaltul: Coranul se explică prin Coran.

b. Sunna Trimisului ﷺ, întrucât el transmite de la Allah și cunoaște cel mai bine dintre oameni ceea ce Allah a intenționat în Cartea Sa.

c. Spusele companionilor, Allah să fie mulțumit de ei, îndeosebi ale celor învățați și preocupați de tafsīr, deoarece Coranul a fost revelat în limba și în epoca lor.

d. Spusele marilor urmași ai companionilor, care s-au străduit să preia tafsīrul de la companioni, Allah să fie mulțumit de ei.

e. Sensurile religioase sau lingvistice cerute de cuvinte, potrivit contextului. Dacă sensul religios diferă de cel lingvistic, se adoptă sensul religios, în afară de cazul în care există o dovadă care dă întâietate celui lingvistic.

4. Felurile de deosebiri întâlnite în tafsīrul transmis.

5. Traducerea Coranului: definiția, felurile și statutul fiecăruia.

Cinci scurte biografii ale unor exegeți cunoscuți: trei companioni și doi dintre urmașii lor.

Împărțirea pasajelor Coranului în muḥkam și mutashābih, adică pasaje limpezi și pasaje al căror sens poate fi neclar.

Atitudinea celor statornici în cunoaștere și a celor cu inimi înclinate spre rătăcire față de pasajele neclare.

Neclaritatea propriu-zisă și cea relativă.

Înțelepciunea existenței pasajelor limpezi și a celor neclare.

Pasajele care par contradictorii, răspunsul la această impresie și exemple.

Jurământul:

Definiția, particulele și folosul său.

Relatările:

Definiția, scopurile lor și înțelepciunea repetării și a deosebirilor lor de lungime și stil.

Relatările israelite introduse în tafsīr și atitudinea învățaților față de ele.

Pronumele:

Definiția și antecedentul; folosirea unui substantiv explicit în locul unui pronume și folosul ei; schimbarea persoanei gramaticale și folosul ei; pronumele de separare și folosul său.

1 Coranul cel Nobil

În limbă, *„Qurʾān”* este un substantiv verbal al lui qaraʾa, cu sensul de *„a recita”* sau *„a aduna”*. Se spune qaraʾa, qarʾan și qurʾānan, după cum se spune ghafara, ghafran și ghufrānan. După primul sens, *„a recita”*, substantivul verbal are înțelesul unui participiu pasiv: *„ceea ce este recitat”*. După al doilea sens, *„a aduna”*, are înțelesul unui participiu activ: *„ceea ce adună”*, întrucât reunește relatări și prescripții.[1]
În terminologia religioasă, Coranul este Cuvântul lui Allah Preaînaltul, revelat Trimisului Său și ultimului dintre profeții Săi, Muḥammad ﷺ, care începe cu sura al-Fātiḥa și se încheie cu sura al-Nās. Allah Preaînaltul spune:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْقُرْءَانَ تَنزِيلًا﴾

Noi ți-am pogorât Coranul treptat
Coran, al-Insān, 76:23

și:

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَـٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

Noi l-am pogorât ca un Coran arab, ca să pricepeți.
Coran, Yūsuf, 12:2

Allah Preaînaltul a ocrotit acest Coran măreț de schimbare, adăugare, micșorare și înlocuire, asumându-Și păstrarea lui:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَـٰفِظُونَ﴾

Noi am pogorât Pomenirea și Noi îi suntem păzitori.
Coran, al-Ḥijr, 15:9

1 Poate avea și sensul unui participiu pasiv, adică „ceea ce este adunat”, deoarece a fost strâns în exemplare și în piepturile oamenilor.

De aceea, de-a lungul multor veacuri, niciun vrăjmaș care a încercat să schimbe, să adauge, să înlăture sau să înlocuiască ceva din el nu a rămas fără ca Allah să-i dezvăluie fapta și să-i dea în vileag uneltirea.

Allah Preaînaltul l-a descris în numeroase feluri care îi arată măreția, binecuvântarea, înrâurirea și cuprinderea și faptul că el judecă asupra Cărților anterioare.

Allah Preaînaltul spune:

﴿وَلَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ سَبْعًا مِّنَ ٱلْمَثَانِى وَٱلْقُرْءَانَ ٱلْعَظِيمَ﴾

Ți-am dăruit cele șapte versete repetate și Coranul cel măreț;

Coran, al-Ḥijr, 15:87

﴿وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ﴾

Pe Coranul cel glorios!;

Coran, Qāf, 50:1, fragment

﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓا۟ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

O Carte binecuvântată pe care ți-am pogorât-o, pentru ca ei să-i cumpănească versetele și pentru ca cei înzestrați cu minte să ia aminte;

Coran, Ṣād, 38:29

﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ مُبَارَكٌ فَٱتَّبِعُوهُ وَٱتَّقُواْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

Aceasta este o Carte binecuvântată pe care am pogorât-o; urmați-o și temeți-vă de Allah, ca să primiți îndurare.
Coran, al-Anʿām, 6:155

﴿إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾

Acesta este un Coran nobil;
Coran, al-Wāqiʿa, 56:77

﴿إِنَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ يَهْدِى لِلَّتِى هِىَ أَقْوَمُ﴾

Acest Coran călăuzește spre ceea ce este cel mai drept.
Coran, al-Isrāʾ, 17:9, fragment

Allah Preaînaltul spune:

﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُۥ خَٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ ۚ وَتِلْكَ ٱلْأَمْثَٰلُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

Dacă am fi pogorât acest Coran asupra unui munte, l-ai fi văzut smerit și despicat de frica lui Allah. Aceste pilde le dăm oamenilor, poate că vor cugeta;
Coran, al-Ḥashr, 59:21

﴿وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًا ۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كَٰفِرُونَ﴾

Când este pogorâtă o sură, unii dintre ei spun: «Căruia dintre voi i-a sporit aceasta credința?» Celor care cred le-a sporit credința și ei se bucură. Dar celor în ale căror inimi este boală le-a adăugat necurăție peste necurăția lor și au murit necredincioși;

Coran, al-Tawba, 9:124–125

﴿وَأُوحِىَ إِلَىَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ لِأُنذِرَكُم بِهِۦ وَمَنۢ بَلَغَ﴾

Acest Coran mi-a fost revelat ca să vă avertizez prin el pe voi și pe oricine la care ajunge acest Coran;

Coran, al-Anʿām, 6:19, fragment

﴿فَلَا تُطِعِ ٱلْكَٰفِرِينَ وَجَٰهِدْهُم بِهِۦ جِهَادًا كَبِيرًا﴾

Nu da ascultare necredincioșilor și luptă împotriva lor prin el cu o luptă mare.

Coran, al-Furqān, 25:52

El spune:

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾

Ți-am pogorât Cartea ca lămurire pentru orice lucru, călăuzire, îndurare și veste bună pentru musulmani;

Coran, al-Naḥl, 16:89, fragment

﴿وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ ۖ فَٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾

Ți-am pogorât Cartea întru adevăr, adeverind Scriptura de dinaintea ei și veghind asupra ei. Judecă între ei după ceea ce a pogorât Allah.

Coran, al-Mā'ida, 5:48, fragment

Coranul cel Nobil este izvorul Legii islamice cu care Muḥammad ﷺ a fost trimis tuturor oamenilor. Allah Preaînaltul spune:

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾

Binecuvântat este Cel care a pogorât Deosebitorul asupra robului Său, ca el să fie un avertizor pentru toate lumile;

Coran, al-Furqān, 25:1

﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَمِيدِ ٱللَّهِ ٱلَّذِى لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾

O Carte pe care ți-am pogorât-o ca să-i scoți pe oameni din întunecimi la lumină, cu îngăduința Domnului lor, pe calea Celui Puternic, Vrednic de laudă: Allah, al Căruia este tot ce se află în ceruri și pe pământ. Vai necredincioșilor de o osândă aspră!

Coran, Ibrāhīm, 14:1–2, fragment

Și Sunna Profetului ﷺ este izvor de legislație, așa cum stabilește Coranul. Allah Preaînaltul spune:

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ ٱللَّهَ ۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾

Cine îi dă ascultare Trimisului I-a dat ascultare lui Allah. Iar cine se întoarce, Noi nu te-am trimis păzitor asupra lor;

Coran, al-Nisāʾ, 4:80

﴿وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا﴾

Cine nu ascultă de Allah și de Trimisul Său a căzut într-o rătăcire vădită;

Coran, al-Aḥzāb, 33:36, fragment

﴿وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟﴾

Ceea ce vă dă Trimisul luați, iar de la ceea ce vă oprește feriți-vă;
Coran, al-Ḥashr, 59:7, fragment

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

Spune: «Dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă; Allah vă va iubi și vă va ierta păcatele. Allah este Iertător, Îndurător».
Coran, Āl ʿImrān, 3:31

1. Revelarea Coranului

Revelarea Coranului către Trimis ﷺ a început în Noaptea Predestinării, în Ramadan. Allah Preaînaltul spune:

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةِ ٱلْقَدْرِ﴾

Noi l-am pogorât în Noaptea Predestinării;
Coran, al-Qadr, 97:1, fragment

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ فِى لَيْلَةٍ مُّبَٰرَكَةٍ ۚ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾

Noi l-am pogorât într-o noapte binecuvântată; Noi suntem Cei care avertizează. În ea este hotărât orice lucru înțelept;
Coran, al-Dukhān, 44:3–4

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ﴾

Luna Ramadan, în care a fost pogorât Coranul, călăuzire pentru oameni și dovezi limpezi ale călăuzirii și ale deosebirii dintre adevăr și fals.

Coran, al-Baqara, 2:185, fragment

Potrivit părerii cunoscute între învățați, Profetul ﷺ avea patruzeci de ani când a început să primească revelația. Aceasta s-a transmis de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, de la ʿAṭāʾ, Saʿīd ibn al-Musayyib și alții. La această vârstă omul atinge maturitatea, împlinirea judecății și deplinătatea înțelegerii. Cel care a adus Coranul de la Allah Preaînaltul către Profet ﷺ a fost Jibrīl, unul dintre îngerii nobili și apropiați. Allah Preaînaltul spune despre Coran:

﴿وَإِنَّهُۥ لَتَنزِيلُ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلْأَمِينُ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِىٍّ مُّبِينٍ﴾

El este o pogorâre de la Domnul lumilor. L-a adus Duhul cel vrednic de încredere asupra inimii tale, pentru ca tu să fii dintre avertizori, într-o limbă arabă limpede.

Coran, al-Shuʿarāʾ, 26:192–195

Jibrīl, pacea fie asupra sa, avea însușiri lăudabile și mărețe: noblețe, putere, apropiere de Allah Preaînaltul, rang și respect între îngeri, vrednicie de încredere, frumusețe și puritate. Acestea l-au făcut vrednic să fie trimisul lui Allah Preaînaltul care duce revelația către trimișii Săi. Allah spune:

﴿إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾

Acesta este cuvântul unui trimis nobil, înzestrat cu putere, cu rang înalt lângă Stăpânul Tronului, ascultat acolo și vrednic de încredere.
Coran, al-Takwīr, 81:19–21

El spune și:

﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلْقُوَىٰ ذُو مِرَّةٍ فَٱسْتَوَىٰ وَهُوَ بِٱلْأُفُقِ ٱلْأَعْلَىٰ﴾

L-a învățat cel cu puteri mari, înzestrat cu tărie, care s-a arătat în forma sa, pe când era la orizontul cel mai înalt.
Coran, al-Najm, 53:5–7

Și spune:

﴿قُلْ نَزَّلَهُۥ رُوحُ ٱلْقُدُسِ مِن رَّبِّكَ بِٱلْحَقِّ لِيُثَبِّتَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾

Spune: «Duhul cel Sfânt l-a pogorât de la Domnul tău întru adevăr, ca să-i întărească pe cei care cred, drept călăuzire și veste bună pentru musulmani».
Coran, al-Naḥl, 16:102

Allah Preaînaltul ne-a arătat însușirile lui Jibrīl, care a adus Coranul de la El; acestea indică măreția Coranului și grija Lui față de el, căci pe cineva cu rang mare nu-l trimite decât cu lucruri mărețe.

2. Primul pasaj revelat din Coran

Primul pasaj revelat în mod absolut și cu certitudine îl constituie cele dintâi cinci versete din sura al-ʿAlaq:

﴿ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِى خَلَقَ خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِنْ عَلَقٍ ٱقْرَأْ وَرَبُّكَ ٱلْأَكْرَمُ ٱلَّذِى عَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ عَلَّمَ ٱلْإِنسَـٰنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾

Citește în numele Domnului tău, care a creat! L-a creat pe om dintr-un cheag. Citește! Domnul tău este Cel mai Generos, care a învățat cu calemul, l-a învățat pe om ceea ce nu știa.

Coran, al-ʿAlaq, 96:1–5

Apoi revelația s-a întrerupt o vreme, după care au fost revelate primele cinci versete din sura al-Muddaththir:

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ﴾

O, tu cel învelit! Ridică-te și avertizează! Pe Domnul tău slăvește-L! Veșmintele tale curățește-le! Și necurăția părăsește-o!

Coran, al-Muddaththir, 74:1–5

În cele două Ṣaḥīḥ, al lui al-Bukhārī și al lui Muslim,[2] ʿĀʾisha, Allah să fie mulțumit de ea, spune, despre începutul revelației: *„Până ce Adevărul a venit la el, când se afla în peștera Ḥirāʾ. Îngerul a venit și i-a spus: «Citește!» Profetul ﷺ a răspuns: «Nu știu să citesc.»”* Ea a relatat hadisul, în care se spune că apoi îngerul a rostit de la

﴿ٱقۡرَأۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلَّذِي خَلَقَ﴾

Citește în numele Domnului tău, care a creat
Coran, al-ʿAlaq, 96:1

până la

﴿عَلَّمَ ٱلۡإِنسَٰنَ مَا لَمۡ يَعۡلَمۡ﴾

l-a învățat pe om ceea ce nu știa.
Coran, al-ʿAlaq, 96:5

Tot în ele,[3] de la Jābir, Allah să fie mulțumit de el, se relatează că Profetul ﷺ a spus, vorbind despre întreruperea revelației: *„În timp ce mergeam, am auzit deodată un glas din cer...”*
El a relatat hadisul, care cuprinde: „Atunci Allah Preaînaltul a pogorât:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمُدَّثِّرُ قُمۡ فَأَنذِرۡ﴾

O, tu cel învelit! Ridică-te și avertizează!
Coran, al-Muddaththir, 74:1–2

2 Al-Bukhārī, Cartea începutului revelației, cap. 1, „Cum a început revelația către Trimisul lui Allah ﷺ...”, hadis nr. 3; Muslim, Cartea credinței, cap. 73, „Începutul revelației către Trimisul lui Allah ﷺ”, nr. 403 {252}, 160.

3 Al-Bukhārī, Cartea începutului revelației, cap. 1, „Cum a început revelația către Trimisul lui Allah ﷺ”, hadis nr. 4; Muslim, Cartea credinței, cap. 73, „Începutul revelației către Trimisul lui Allah ﷺ”, nr. 406 {255}, 161.

până la

﴿وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ﴾

Și necurăția părăsește-o!"
Coran, al-Muddaththir, 74:5

Există și alte versete despre care se spune că au fost primele revelate, înțelegându-se prin aceasta primele în raport cu un anumit lucru, deci cu o prioritate limitată. Un exemplu este hadisul lui Jābir, Allah să fie mulțumit de el, din cele două Ṣaḥīḥ.[4] Abū Salama ibn ʿAbd al-Raḥmān l-a întrebat: *„Ce pasaj din Coran a fost pogorât primul?"* Jābir a răspuns:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ﴾

O, tu cel învelit!
Coran, al-Muddaththir, 74:1

Abū Salama a spus: „Mi s-a spus că a fost:

﴿ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِى خَلَقَ﴾

Citește în numele Domnului tău, care a creat".
Coran, al-ʿAlaq, 96:1

4 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, cap. 3, despre

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ﴾

O, tu cel învelit!,
Coran, al-Muddaththir, 74:1

hadis nr. 4924; Muslim, Cartea credinței, cap. 73, „Începutul revelației către Trimisul lui Allah ﷺ", nr. 409 {257}, 161.

Jābir a răspuns: *„Nu-ți spun decât ceea ce a spus Trimisul lui Allah ﷺ. Trimisul lui Allah ﷺ a spus: «Am stat retras în Ḥirā'; când mi-am încheiat retragerea, am coborât...»"* El a relatat hadisul, în care se spune: „Am venit la Khadīja și am spus: *«Înveliți-mă și turnați peste mine apă rece!»* Atunci mi s-a revelat:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ﴾

O, tu cel învelit!
Coran, al-Muddaththir, 74:1

până la

﴿وَٱلرُّجْزَ فَٱهْجُرْ﴾

Și necurăția părăsește-o!"
Coran, al-Muddaththir, 74:5

Întâietatea menționată de Jābir, Allah să fie mulțumit de el, se referă la primul pasaj revelat după întreruperea revelației sau la primul referitor la misiunea de trimis. Ceea ce s-a revelat din sura *„Citește!"* a confirmat profeția Profetului ﷺ, iar ceea ce s-a revelat din sura al-Muddaththir a confirmat misiunea lui de trimis, prin cuvintele:

﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾

Ridică-te și avertizează!
Coran, al-Muddaththir, 74:2

De aceea, învățații au spus: Profetul ﷺ a devenit profet prin

﴿ٱقْرَأْ﴾

Citește!
Coran, al-ʿAlaq, 96:1, fragment

și a fost însărcinat ca trimis prin sura

﴿ٱلۡمُدَّثِّرُ﴾

al-Muddaththir.
Coran, al-Muddaththir, 74:1, fragment

3. Revelarea fără o cauză prealabilă și revelarea legată de o cauză

Revelarea Coranului se împarte în două categorii:
Prima: revelarea fără o cauză prealabilă care să o determine. Ea cuprinde majoritatea versetelor Coranului. Un exemplu îl reprezintă cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿وَمِنۡهُم مَّنۡ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنۡ ءَاتَىٰنَا مِن فَضۡلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾

Printre ei sunt unii care au făcut legământ cu Allah: «Dacă ne va dărui din harul Său, vom da negreșit milostenie și vom fi dintre cei drepți»
Coran, al-Tawba, 9:75

și versetele următoare. Acestea au fost pogorâte fără o cauză prealabilă, arătând starea unor ipocriți. Cât despre povestea răspândită potrivit căreia ar fi fost revelate despre Thaʿlaba ibn Ḥāṭib, o poveste lungă menționată de mulți exegeți și popularizată de mulți predicatori, ea este slabă și neautentică.[5]

5 Relatat de al-Ṭabarānī. În lanțul său este ʿAlī ibn Yazīd al-Alhānī, ale cărui relatări sunt abandonate.

A doua categorie: revelarea legată de o cauză care o precedă și o determină. Cauza poate fi:
a. O întrebare la care Allah răspunde, precum:

﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ ۖ قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ﴾

Te întreabă despre lunile noi. Spune: «Ele sunt repere de timp pentru oameni și pentru pelerinaj».
Coran, al-Baqara, 2:189, fragment

b. O întâmplare care are nevoie de lămurire și avertizare, precum:

﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾

Dacă-i întrebi, vor spune: «Noi doar stăteam de vorbă și glumeam».
Coran, al-Tawba, 9:65, fragment

Acest verset și următorul au fost revelate despre un ipocrit care, într-o adunare din timpul expediției de la Tabūk, a spus: *„N-am văzut pe nimeni mai lacom la mâncare, mai mincinos cu limba și mai laș la înfruntare decât acești recitatori ai noștri”*, referindu-se la Trimisul lui Allah ﷺ și la companionii săi. Vorbele au ajuns la Trimisul lui Allah ﷺ și a fost revelat Coranul. Omul a venit să se scuze, iar Profetul ﷺ îi răspundea:

﴿أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ﴾

De Allah, de versetele Sale și de Trimisul Său vă băteați joc?[6]
Coran, al-Tawba, 9:65, fragment

6 Întâmplarea este menționată de Ibn Kathīr în Tafsīr, 2/368, și de al-Ṭabarī, 10/172.

c. O faptă petrecută al cărei statut trebuie cunoscut, precum:

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

Allah a auzit vorbele celei care discută cu tine despre soțul ei și se plânge lui Allah. Allah aude discuția voastră. Allah este Auzitor, Văzător.

Coran, al-Mujādala, 58:1

Foloasele cunoașterii cauzelor revelării

Cunoașterea cauzelor revelării este foarte importantă, întrucât aduce multe foloase, printre care:

1. Arată că Coranul a fost pogorât de la Allah Preaînaltul. Uneori Profetul ﷺ era întrebat despre ceva și aștepta fără să răspundă până ce venea revelația; alteori nu cunoștea o întâmplare, iar revelația o lămurea. Exemplu pentru primul caz sunt cuvintele:

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

Te întreabă despre duh. Spune: «Duhul ține de porunca Domnului meu, iar vouă nu vi s-a dat decât puțină cunoaștere».

Coran, al-Isrā', 17:85

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[7] ʿAbd Allāh ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el, relatează că un evreu a spus: *„O, Abū al-Qāsim, ce este duhul?"* El a tăcut. În altă formulare: „Profetul ﷺ s-a oprit și nu le-a răspuns nimic. Am știut că primește revelație și am rămas pe loc.

7 Al-Bukhārī, Cartea cunoașterii, capitolul despre

Când revelația s-a încheiat, el a spus:

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى﴾

Te întreabă despre duh. Spune: Duhul ține de porunca Domnului meu...”

Coran, al-Isrā’, 17:85, fragment

Exemplu pentru al doilea caz sunt cuvintele:

﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ﴾

Ei spun: «Dacă ne întoarcem la Medina, cel puternic îl va alunga de acolo pe cel umil».

Coran, al-Munāfiqūn, 63:8, fragment

﴿وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

Nu vi s-a dat decât puțină cunoaștere,

Coran, al-Isrā’, 17:85, fragment

hadis nr. 125; Muslim, Cartea însușirilor și prescripțiilor ipocriților, capitolul despre întrebarea evreilor către Profet ﷺ privind duhul și despre versetul

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ﴾

Te întreabă despre duh...,

Coran, al-Isrā’, 17:85, fragment

hadis nr. 2794.

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī se relatează[8] că Zayd ibn Arqam, Allah să fie mulțumit de el, l-a auzit pe ʿAbd Allāh ibn Ubayy, căpetenia ipocriților, spunând aceasta. Se socotea pe sine cel puternic, iar pe Trimisul lui Allah ﷺ și pe companionii săi cei umili. Zayd i-a povestit unchiului său, care l-a înștiințat pe Profet ﷺ. Profetul ﷺ l-a chemat pe Zayd, iar el i-a spus ce auzise. Apoi a trimis după ʿAbd Allāh ibn Ubayy și cei împreună cu el, care au jurat că nu spuseseră aceasta. Trimisul lui Allah ﷺ i-a crezut; atunci Allah a revelat acest verset, adeverindu-l pe Zayd, și lucrurile i-au devenit limpezi Trimisului lui Allah ﷺ.

2. Arată grija lui Allah Preaînaltul față de Trimisul Său ﷺ, apărându-l. Un exemplu este:

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ ٱلْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَٰحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَٰهُ تَرْتِيلًا﴾

Cei care nu cred spun: «De ce nu i-a fost pogorât Coranul dintr-odată?» Astfel am făcut ca să-ți întărim prin el inima și l-am recitat cu rânduială.

Coran, al-Furqān, 25:32

La fel, versetele despre calomnie apără cinstea familiei Profetului ﷺ și o curățesc de murdăria aruncată asupra ei de calomniatori.

3. Arată grija lui Allah Preaînaltul față de robii Săi, eliberându-i de necazuri și înlăturându-le mâhnirea. Un exemplu este versetul

8 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, sura al-Munāfiqūn, capitolul despre

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُوا۟ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ﴾

Când vin la tine ipocriții, spun: «Mărturisim că tu ești Trimisul lui Allah»,

Coran, al-Munāfiqūn, 63:1, fragment

hadis nr. 4900; Muslim, Cartea însușirilor și prescripțiilor ipocriților, capitolul despre însușirile și prescripțiile lor, hadis nr. 2772.

despre tayammum, purificarea cu pământ curat. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī[9] se relatează că ʿĀʾisha, Allah să fie mulțumit de ea, a pierdut un colier în timp ce-l însoțea pe Profet ﷺ într-o călătorie. Profetul ﷺ s-a oprit să-l caute, iar oamenii au rămas într-un loc fără apă. Ei s-au plâns lui Abū Bakr. Relatarea cuprinde: *„Atunci Allah a pogorât versetul despre tayammum și ei au făcut tayammum. Usayd ibn Ḥuḍayr a spus: «Aceasta nu este prima voastră binecuvântare, o, familie a lui Abū Bakr!»"* Hadisul este relatat pe larg de al-Bukhārī.

4. Ajută la înțelegerea corectă a versetului. Un exemplu:

﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنْ حَجَّ ٱلْبَيْتَ أَوِ ٱعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾

Al-Ṣafā și al-Marwa sunt dintre semnele rituale ale lui Allah. Cine împlinește pelerinajul la Casă ori ʿumra nu săvârșește niciun păcat dacă le străbate,

Coran, al-Baqara, 2:158, fragment

adică dacă îndeplinește saʿy între ele. Aparent,

﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾

nu săvârșește niciun păcat

Coran, al-Baqara, 2:158, fragment

9 Al-Bukhārī, Cartea tayammum-ului, despre

﴿فَلَمْ تَجِدُوا۟ مَآءً فَتَيَمَّمُوا۟ صَعِيدًا طَيِّبًا فَٱمْسَحُوا۟ بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُم مِّنْهُ﴾

Dacă nu găsiți apă, folosiți pământ curat și ștergeți-vă fețele și mâinile cu el,

Coran, al-Mā'ida, 5:6, fragment

hadis nr. 334; Muslim, Cartea menstruației, capitolul despre tayammum, hadis nr. 367.

ar indica cel mult că saʿy este permis. Dar în Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[10] ʿĀṣim ibn Sulaymān relatează: „L-am întrebat pe Anas ibn Mālik, Allah să fie mulțumit de el, despre al-Ṣafā și al-Marwa. El a răspuns: «Le socoteam dintre practicile vremurilor de ignoranță; când a venit Islamul, ne-am abținut de la ele.
Atunci Allah Preaînaltul a pogorât:

﴿إِنَّ ٱلصَّفَا وَٱلْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ﴾

Al-Ṣafā și al-Marwa sunt dintre semnele rituale ale lui Allah,
Coran, al-Baqara, 2:158, fragment

până la:

﴿أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾

dacă le străbate.»”
Coran, al-Baqara, 2:158, fragment

Astfel se știe că înlăturarea păcatului nu urmărește să stabilească statutul de bază al saʿy-ului, ci să înlăture reținerea care îi făcuse să-l părăsească, socotindu-l o practică a vremurilor de ignoranță. Statutul său de bază reiese din:

﴿مِن شَعَآئِرِ ٱللَّهِ﴾

sunt dintre semnele rituale ale lui Allah.
Coran, al-Baqara, 2:158, fragment

Generalitatea formulării și particularitatea cauzei

Dacă un verset este revelat dintr-o cauză particulară, dar formularea sa este generală, prescripția lui cuprinde atât cauza sa, cât și tot ceea ce acoperă formularea. Coranul a fost pogorât ca lege generală pentru întreaga comunitate; se ține seama de generalitatea formulării, nu doar de particularitatea cauzei.

10 Al-Bukhārī, Cartea pelerinajului, capitolul despre saʿy între al-Ṣafā și al-Marwa; Muslim, Cartea pelerinajului, capitolul care arată că saʿy între al-Ṣafā și al-Marwa este un stâlp fără de care pelerinajul nu este valid, hadis nr. 1278.

Un exemplu îl reprezintă versetele despre liʿān, jurământul reciproc de blestem între soți: de la

﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ وَلَمۡ يَكُن لَّهُمۡ شُهَدَآءُ إِلَّآ أَنفُسُهُمۡ﴾

Cei care își acuză soțiile și nu au martori în afară de ei înșiși
Coran, al-Nūr, 24:6, fragment

până la

﴿إِن كَانَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾

dacă el este dintre cei care spun adevărul.
Coran, al-Nūr, 24:9, fragment

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[11] Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, relatează că Hilāl ibn Umayya și-a acuzat soția înaintea Profetului ﷺ de adulter cu Sharīk ibn Saḥmāʾ. Profetul ﷺ i-a spus: *„Adu dovada, altfel pedeapsa va cădea pe spatele tău."* Hilāl a spus: *„Pe Cel care te-a trimis cu adevărul, spun adevărul! Allah va pogorî negreșit ceea ce va feri spatele meu de pedeapsă."* Atunci a coborât Jibrīl și i-a fost pogorât:

﴿وَٱلَّذِينَ يَرۡمُونَ أَزۡوَٰجَهُمۡ﴾

Cei care își acuză soțiile...
Coran, al-Nūr, 24:6, fragment

11 Al-Bukhārī, Cartea mărturiilor, capitolul despre cel acuzat care poate căuta dovada și poate pleca s-o procure, hadis nr. 2671.

El a recitat până la:

﴿إِن كَانَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾

dacă el este dintre cei care spun adevărul.
Coran, al-Nūr, 24:9, fragment

Aceste versete au fost revelate din cauza acuzației lui Hilāl ibn Umayya împotriva soției sale, dar prescripția lor îl cuprinde și pe el, și pe alții. Dovadă este relatarea lui al-Bukhārī de la Sahl ibn Saʿd, Allah să fie mulțumit de el: ʿUwaymir al-ʿAjlānī a venit la Profet ﷺ și a spus: *„O, Trimis al lui Allah, dacă un bărbat găsește un alt bărbat cu soția sa, îl omoară și apoi voi îl omorâți pe el, sau ce trebuie să facă?"* Profetul ﷺ a spus: *„Allah a pogorât deja Coran despre tine și soția ta."* Trimisul lui Allah ﷺ le-a poruncit celor doi să rostească jurământul reciproc de blestem, după cum l-a numit Allah în Cartea Sa, iar el a făcut aceasta cu ea. Astfel continuă hadisul.[12]

Profetul ﷺ a făcut, așadar, ca prescripția acestor versete să-l cuprindă pe Hilāl ibn Umayya și pe alții.

12 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, sura al-Nūr, capitolul despre

﴿وَٱلَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَٰجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَآءُ﴾

Cei care își acuză soțiile și nu au martori...,
Coran, al-Nūr, 24:6, fragment

hadis nr. 4745; Muslim, Cartea liʿān-ului, hadis nr. 1492.

Meccan și medinit

Coranul a fost revelat Profetului ﷺ treptat, de-a lungul a douăzeci și trei de ani, cea mai mare parte a acestora petrecând-o Trimisul lui Allah ﷺ în Mecca. Allah Preaînaltul spune:

﴿وَقُرْءَانًا فَرَقْنَٰهُ لِتَقْرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَٰهُ تَنزِيلًا﴾

Un Coran pe care l-am împărțit ca să-l reciți oamenilor pe îndelete; l-am pogorât treptat.

Coran, al-Isrā', 17:106

De aceea, învățații, Allah să aibă milă de ei, au împărțit Coranul în două categorii: meccan și medinit.

Meccan este ceea ce i-a fost revelat Profetului ﷺ înainte de emigrarea sa la Medina.

Medinit este ceea ce i-a fost revelat Profetului ﷺ după emigrarea sa la Medina.

Prin urmare, cuvintele:

﴿ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا﴾

Astăzi v-am desăvârșit religia, am împlinit asupra voastră binefacerea Mea și am ales Islamul ca religie pentru voi

Coran, al-Mā'ida, 5:3, fragment

sunt medinite, deși i-au fost revelate Profetului ﷺ la ʿArafa, în timpul Pelerinajului de Adio. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[13] ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, spune:

„Cunoaștem ziua și locul în care i-a fost revelat Profetului ﷺ. I-a fost revelat într-o vineri, când se afla la ʿArafa."

Partea meccană se deosebește de cea medinită prin stil și prin subiecte.

a. În privința stilului:

1. În pasajele meccane predomină forța stilului și asprimea adresării, deoarece majoritatea celor cărora li se vorbea se îndepărtau cu trufie și aceasta li se potrivea. Citește surele al-Muddaththir și al-Qamar.

În pasajele medinite predomină blândețea stilului și ușurința adresării, deoarece majoritatea celor cărora li se vorbea primeau mesajul și se supuneau. Citește sura al-Māʾida.

2. În pasajele meccane predomină versetele scurte și argumentarea puternică, deoarece majoritatea destinatarilor se împotriveau cu îndârjire; li se vorbea potrivit stării lor. Citește sura al-Ṭūr.

În pasajele medinite predomină versetele lungi și expunerea prescripțiilor fără argumentare polemică, fiindcă aceasta cerea starea lor. Citește versetul despre datorie din sura al-Baqara.

b. În privința subiectelor:

1. Pasajele meccane stabilesc cu precădere unicitatea lui Allah și credința corectă, în special unicitatea Sa în adorare și credința în înviere, deoarece majoritatea celor cărora li se vorbea le tăgăduiau.

Pasajele medinite prezintă cu precădere detaliile actelor de adorare și ale relațiilor dintre oameni, fiindcă unicitatea lui Allah și credința corectă erau deja statornicite în sufletele destinatarilor, care aveau nevoie de aceste detalii.

13 Al-Bukhārī, Cartea credinței, capitolul despre creșterea și scăderea credinței, hadis nr. 45; Muslim, Cartea tafsīrului, capitolul despre explicarea unor versete felurite, hadis nr. 3015.

2. Pasajele medinite vorbesc pe larg despre jihad și prescripțiile lui, precum și despre ipocriți și stările lor, deoarece împrejurările o cereau: jihadul fusese legiferat și apăruse ipocrizia, spre deosebire de perioada meccană.

Foloasele cunoașterii pasajelor meccane și medinite

Cunoașterea pasajelor meccane și medinite este una dintre ramurile importante ale științelor Coranului, pentru că aduce foloase, printre care:

1. Arată elocvența Coranului la cel mai înalt nivel: fiecărui neam i se vorbește după cum o cere starea sa, cu forță și asprime ori cu blândețe și ușurință.

2. Arată înțelepciunea legislației în scopurile ei cele mai înalte, prin înaintarea treptată, pornind de la ceea ce este mai important, potrivit stării celor cărora li se adresează și pregătirii lor de a primi și a împlini.

3. Îi formează pe cei care cheamă la Allah Preaînaltul și îi îndrumă să urmeze calea Coranului în stil și subiecte, ținând seama de cei cărora le vorbesc: să înceapă cu lucrurile cele mai importante, apoi cu cele care urmează, folosind asprimea și blândețea la locul potrivit.

4. Deosebește versetul abrogator de cel abrogat: dacă există două versete, unul meccan și altul medinit, și sunt îndeplinite condițiile abrogării, cel medinit îl abrogă pe cel meccan, fiind posterior acestuia.

Înțelepciunea revelării Coranului cel Nobil

Împărțirea Coranului în meccan și medinit arată că i-a fost revelat Profetului ﷺ treptat. Acest fel de revelare are numeroase înțelepciuni, printre care:

1. Întărirea inimii Profetului ﷺ, după cuvintele:

﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوۡلَا نُزِّلَ عَلَيۡهِ ٱلۡقُرۡءَانُ جُمۡلَةٗ وَٰحِدَةٗۚ كَذَٰلِكَ﴾

Cei care nu cred spun: «De ce nu i-a fost pogorât Coranul dintr-odată?» Astfel

Coran, al-Furqān, 25:32, fragment

— adică l-am pogorât treptat —

﴿لِنُثَبِّتَ بِهِۦ فُؤَادَكَۖ وَرَتَّلۡنَٰهُ تَرۡتِيلٗا وَلَا يَأۡتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾

ca să-ți întărim prin el inima și l-am recitat cu rânduială. Ei nu-ți aduc nicio pildă

Coran, al-Furqān, 25:32–33, fragment

— ca să-i îndepărteze pe oameni de calea lui Allah —

﴿إِلَّا جِئۡنَٰكَ بِٱلۡحَقِّ وَأَحۡسَنَ تَفۡسِيرًا﴾

fără ca Noi să-ți aducem adevărul și o lămurire mai bună.

Coran, al-Furqān, 25:33, fragment

2. Ușurarea memorării, înțelegerii și aplicării sale de către oameni, prin recitarea lui puțin câte puțin:

﴿وَقُرْءَانًا فَرَقْنَٰهُ لِتَقْرَأَهُۥ عَلَى ٱلنَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَٰهُ تَنزِيلًا﴾

Un Coran pe care l-am împărțit ca să-l reciți oamenilor pe îndelete; l-am pogorât treptat.

Coran, al-Isrā', 17:106

3. Înviorarea râvnei de a primi și de a împlini ceea ce se revelează din Coran. Oamenii așteptau cu dor și nerăbdare pogorârea versetului, mai ales când aveau mare nevoie de el, ca în cazul versetelor despre calomnie și despre jurământul reciproc de blestem.

4. Înaintarea treptată a legislației până la desăvârșire, ca în versetele despre vin. Oamenii crescuseră cu el și se obișnuiseră; le-ar fi fost greu să fie confruntați direct cu o interdicție definitivă. Mai întâi s-au revelat cuvintele:

﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْخَمْرِ وَٱلْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَآ أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا﴾

Te întreabă despre vin și jocul de noroc. Spune: «În ele este un mare păcat și unele foloase pentru oameni, dar păcatul lor este mai mare decât folosul lor».

Coran, al-Baqara, 2:219, fragment

Acest verset pregătea sufletele să primească interzicerea lui, căci judecata cere să nu practici ceva al cărui păcat este mai mare decât folosul.

În al doilea rând s-au revelat:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَقۡرَبُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنتُمۡ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعۡلَمُواْ مَا تَقُولُونَ﴾

O, voi cei care credeți! Nu vă apropiați de rugăciune când sunteți beți, până ce știți ce spuneți.

Coran, al-Nisāʾ, 4:43, fragment

Acest verset îi obișnuia cu părăsirea lui în anumite momente, cele ale rugăciunilor. În al treilea rând s-au revelat:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَٰمُ رِجۡسٞ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيۡنَكُمُ ٱلۡعَدَٰوَةَ وَٱلۡبَغۡضَآءَ فِي ٱلۡخَمۡرِ وَٱلۡمَيۡسِرِ وَيَصُدَّكُمۡ عَن ذِكۡرِ ٱللَّهِ وَعَنِ ٱلصَّلَوٰةِۖ فَهَلۡ أَنتُم مُّنتَهُونَ وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَٱحۡذَرُواْۚ فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ﴾

O, voi cei care credeți! Vinul, jocul de noroc, pietrele de jertfă și săgețile de ghicit sunt o necurăție din lucrarea Satanei. Feriți-vă de ele, ca să izbândiți! Satana nu vrea decât să semene între voi dușmănie și ură prin vin și jocul de noroc și să vă împiedice de la pomenirea lui Allah și de la rugăciune. Oare veți înceta? Dați ascultare lui Allah și dați ascultare Trimisului și fiți cu băgare de seamă! Dacă vă întoarceți, să știți că Trimisului Nostru nu-i revine decât transmiterea limpede.

Coran, al-Mā'ida, 5:90–92

Aceste versete au interzis definitiv vinul, în orice moment, după ce sufletele fuseseră pregătite și apoi obișnuite să se abțină în anumite momente.

Ordinea Coranului

Ordinea Coranului înseamnă recitarea părților sale una după alta, în ordinea în care sunt scrise în exemplarele Coranului și păstrate în memorie.

Ea este de trei feluri:

Primul: ordinea cuvintelor, astfel încât fiecare cuvânt să fie la locul său în verset. Aceasta este stabilită prin texte și consens. Nu cunoaștem vreo părere contrară obligației de a o respecta și interdicției de a o încălca. Nu este permis să se recite *„Lui Allah lauda, Domnul lumilor"*, în loc de

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

Lauda I se cuvine lui Allah, Domnul lumilor.

Coran, al-Fātiḥa, 1:2

Al doilea: ordinea versetelor, astfel încât fiecare să fie la locul său în sură. Ea este stabilită prin texte și consens, iar potrivit părerii mai puternice este obligatorie și încălcarea ei este interzisă. Nu este permis să se recite *„Stăpânul Zilei Judecății, Cel Milostiv, Cel Îndurător"* în loc de

﴿ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ﴾

Cel Milostiv, Cel Îndurător, Stăpânul Zilei Judecății.

Coran, al-Fātiḥa, 1:3–4

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[14] ʿAbd Allāh ibn al-Zubayr i-a spus lui ʿUthmān ibn ʿAffān, Allah să fie mulțumit de ei, despre:

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا وَصِيَّةً لِّأَزْوَٰجِهِم مَّتَٰعًا إِلَى ٱلْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾

Cei dintre voi care mor și lasă soții să facă o dispoziție pentru soțiile lor: întreținere pentru un an, fără a fi alungate:
Coran, al-Baqara, 2:240, fragment

„L-a abrogat celălalt verset”, adică

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾

Cei dintre voi care mor și lasă soții, acestea să aștepte patru luni și zece zile,
Coran, al-Baqara, 2:234, fragment

care îl precedă la recitare. El a întrebat: *„Atunci de ce îl scrii?”* ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, a răspuns: *„Fiul fratelui meu, eu nu mut nimic de la locul său.”*

Imām Aḥmad, Abū Dāwūd, al-Nasāʾī și al-Tirmidhī relatează de la ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, că Profetului ﷺ îi erau revelate sure cu numeroase versete. Când i se revela ceva, chema

14 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, capitolul despre

﴿وَٱلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَٰجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾

Cei dintre voi care mor și lasă soții, acestea să aștepte patru luni și zece zile...,
Coran, al-Baqara, 2:234, fragment

hadis nr. 4530.

pe unul dintre cei care scriau și spunea: *„Puneți aceste versete în sura în care se pomenește cutare și cutare."*[15] Al treilea fel: ordinea surelor, astfel încât fiecare sură să se afle la locul său în exemplar. Ea este stabilită prin efort de judecată și, prin urmare, nu este obligatorie. În Ṣaḥīḥ Muslim,[16] Ḥudhayfa ibn al-Yamān, Allah să fie mulțumit de el, relatează că într-o noapte s-a rugat cu Profetul ﷺ, iar Profetul ﷺ a recitat al-Baqara, apoi al-Nisāʾ, apoi Āl ʿImrān. Al-Bukhārī relatează, cu lanțul suspendat, de la al-Aḥnaf,[17] că a recitat în prima unitate de rugăciune al-Kahf, iar în a doua Yūsuf sau Yūnus și a spus că le recitase și când se rugase rugăciunea zorilor împreună cu ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb.

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyya a spus: *„Este permis să fie recitată aceasta înaintea celeilalte; la fel și în scriere. De aceea, exemplarele companionilor, Allah să fie mulțumit de ei, aveau ordine diferite în scris. Dar când s-au pus de acord asupra exemplarului din vremea lui ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, aceasta a devenit una dintre practicile statornicite de califii bine călăuziți. Hadisul arată că ei au o sunna care trebuie urmată."*

Scrierea și strângerea Coranului

Scrierea și strângerea Coranului au cunoscut trei etape:

Prima etapă: în vremea Profetului ﷺ. Atunci se conta mai mult pe memorare decât pe scriere, datorită memoriei puternice, ușurinței de a memora și numărului mic al celor care scriau și al mijloacelor de scris. De aceea nu era strâns într-un singur exemplar. Cine auzea un verset îl memora ori îl scria pe ce avea la îndemână: tulpini de frunze de palmier, bucăți de piele, lespezi subțiri sau fragmente de omoplați. Recitatorii erau numeroși.

15 Aḥmad, nr. 399; Abū Dāwūd, nr. 786; al-Nasāʾī, al-Sunan al-kubrā, nr. 8007; al-Tirmidhī, nr. 3086.

16 Muslim, Cartea rugăciunii călătorilor, capitolul despre recomandarea unei recitări lungi în rugăciunea de noapte, hadis nr. 772.

17 Al-Bukhārī, Cartea chemării la rugăciune, capitolul despre reunirea a două sure într-o unitate de rugăciune.

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[18] Anas ibn Mālik, Allah să fie mulțumit de el, relatează că Profetul ﷺ a trimis șaptezeci de oameni numiți *„recitatorii”*. Două clanuri din Banū Sulaym, Riʿl și Dhakwān, i-au întâmpinat la Biʾr Maʿūna și i-au ucis. Printre companioni se aflau mulți alți recitatori: cei patru califi, ʿAbd Allāh ibn Masʿūd, Sālim, clientul lui Abū Ḥudhayfa, Ubayy ibn Kaʿb, Muʿādh ibn Jabal, Zayd ibn Thābit și Abū al-Dardāʾ, Allah să fie mulțumit de ei.

A doua etapă: în vremea lui Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de el, în anul doisprezece după Hijra. Cauza a fost uciderea, în bătălia de la al-Yamāma, a multor recitatori, printre care Sālim, clientul lui Abū Ḥudhayfa, unul dintre cei de la care Profetul ﷺ poruncise să fie învățat Coranul.

Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de el, a poruncit să fie strâns, ca să nu se piardă. În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī[19] se relatează că ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb l-a sfătuit pe Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de ei, să strângă Coranul după bătălia de la al-Yamāma. La început, acesta a ezitat din scrupul religios, dar ʿUmar a stăruit până ce Allah i-a deschis inima lui Abū Bakr pentru aceasta. L-a chemat pe Zayd ibn Thābit, care a venit și l-a găsit acolo și pe ʿUmar. Abū Bakr i-a spus: *„Ești un tânăr cu judecată, pe care nu-l bănuim de nimic rău. Scriai revelația pentru Trimisul lui Allah ﷺ. Caută, așadar, Coranul și strânge-l.”*

El spune:

„Am căutat și am strâns Coranul de pe tulpini de frunze de palmier, lespezi subțiri și din piepturile oamenilor. Foile au rămas la Abū Bakr până ce Allah i-a luat sufletul, apoi la ʿUmar în timpul vieții sale și apoi la Ḥafṣa, fiica lui ʿUmar, Allah să fie mulțumit de ei.”

18 Al-Bukhārī, Cartea jihadului, capitolul despre ajutorul prin întăriri, hadis nr. 3064.

19 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, capitolul despre

﴿لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ﴾

V-a venit un trimis dintre voi, căruia îi este greu ceea ce suferiți...
Coran, al-Tawba, 9:128, fragment

Al-Bukhārī relatează aceasta pe larg.

Musulmanii au fost de acord cu Abū Bakr și au socotit-o printre meritele sale. ʿAlī, Allah să fie mulțumit de el, a spus chiar: *„Cea mai mare răsplată dintre oameni pentru exemplarele Coranului o are Abū Bakr. Allah să aibă milă de Abū Bakr! El a fost primul care a strâns Cartea lui Allah."*

A treia etapă: în vremea emirului dreptcredincioșilor, ʿUthmān ibn ʿAffān, Allah să fie mulțumit de el, în anul douăzeci și cinci. Cauza a fost deosebirea dintre oameni în recitare, potrivit deosebirilor dintre foile aflate în mâinile companionilor, Allah să fie mulțumit de ei. S-au temut că va apărea tulburare, iar ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, a poruncit ca aceste foi să fie reunite într-un singur exemplar, pentru ca oamenii să nu se deosebească, să nu se certe asupra Cărții lui Allah Preaînaltul și să nu se dezbine.

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī[20] se relatează că Ḥudhayfa ibn al-Yamān a venit la ʿUthmān de la cucerirea Armeniei și Azerbaidjanului. Deosebirile dintre ei în recitare îl înspăimântaseră și a spus: *„O, emir al dreptcredincioșilor, salvează această comunitate înainte să se deosebească asupra Cărții, precum evreii și creștinii!"* ʿUthmān i-a trimis vorbă lui Ḥafṣa: *„Trimite-ne foile ca să le copiem în exemplare, apoi ți le vom înapoia."* Ea le-a trimis. El le-a poruncit lui Zayd ibn Thābit, ʿAbd Allāh ibn al-Zubayr, Saʿīd ibn al-ʿĀṣ și ʿAbd al-Raḥmān ibn al-Ḥārith ibn Hishām să le copieze în exemplare. Zayd ibn Thābit era dintre anṣāri, iar ceilalți trei erau qurayshiți. ʿUthmān le-a spus celor trei qurayshiți: *„Dacă voi și Zayd ibn Thābit vă deosebiți asupra vreunui lucru din Coran, scrieți-l în limba qurayshiților, căci în limba lor a fost pogorât."* Ei au făcut astfel. După copierea foilor în exemplare, ʿUthmān i-a înapoiat foile lui Ḥafṣa, a trimis în fiecare ținut câte un exemplar și a poruncit să fie ars orice alt text coranic aflat pe foi ori în exemplare.

20 Al-Bukhārī, Cartea virtuților Coranului, capitolul despre strângerea Coranului, hadis nr. 4987.

ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, a făcut aceasta după consultarea companionilor. Ibn Abī Dāwūd[21] relatează de la ʿAlī, Allah să fie mulțumit de el: *„Pe Allah, ceea ce a făcut cu exemplarele a fost numai cu încuviințarea noastră. A spus: «Cred că trebuie să-i unim pe oameni în jurul unui singur exemplar, pentru a nu fi dezbinare și neînțelegere.» Noi am spus: «Bună este hotărârea ta!»"*

Muṣʿab ibn Saʿd[22] a spus: *„I-am prins pe oameni în număr mare când ʿUthmān a ars exemplarele, iar ei au găsit aceasta de cuviință"*; sau a spus: *„Niciunul dintre ei n-a dezaprobat."* Aceasta este una dintre faptele bune ale emirului dreptcredincioșilor, ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, în privința căreia musulmanii au fost de acord cu el și care a întregit strângerea făcută de urmașul Trimisului lui Allah ﷺ, Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de el.

Deosebirea dintre cele două strângeri este că, în vremea lui Abū Bakr, Allah să fie mulțumit de ei, scopul a fost consemnarea întregului Coran într-un exemplar, pentru ca nimic să nu se piardă, fără a-i obliga pe oameni să se unească în jurul unui singur exemplar, deoarece deosebirile recitărilor nu dăduseră atunci naștere unor urmări care să ceară aceasta.

În vremea lui ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, scopul a fost consemnarea întregului Coran într-un singur exemplar și adunarea oamenilor în jurul său, fiindcă apăruseră urmările îngrijorătoare ale deosebirilor în recitare.

Roadele acestei strângeri s-au văzut: ea a adus musulmanilor marele folos al unirii comunității, al unității cuvântului și al înțelegerii și a înlăturat marele rău al dezbinării comunității, al neînțelegerii și al răspândirii urii și dușmăniei.

Coranul a rămas astfel până astăzi, acceptat de musulmani și transmis între ei pe numeroase căi independente și concordante

21 Al-Khaṭīb, al-Faṣl li-l-waṣl al-mudraj, 2/954. În lanțul păstrat se află Muḥammad ibn Abān al-Juʿfī: ʿIlal al-Dāraquṭnī, 3/229–230. Ibn Maʿīn l-a socotit slab: al-Jarḥ wa-l-taʿdīl de al-Rāzī, 7/200. Relatat și în Kitāb al-maṣāḥif de Ibn Abī Dāwūd, p. 22.

22 Ibn Abī Dāwūd, Kitāb al-maṣāḥif, p. 12.

(mutawātir). Cei mici îl primesc de la cei mari; mâinile stricătorilor nu s-au jucat cu el și patimile celor rătăciți nu l-au șters. Lauda I se cuvine lui Allah, Domnul cerurilor, Domnul pământului, Domnul lumilor!

2 Tafsīrul

În limbă, tafsīr provine din al-fasr, adică descoperirea a ceea ce este acoperit.

În terminologie: lămurirea sensurilor Coranului cel Nobil. Învățarea tafsīrului este obligatorie, după cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿كِتَٰبٌ أَنزَلْنَٰهُ إِلَيْكَ مُبَٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوٓاْ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُوْلُواْ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

O Carte binecuvântată pe care ți-am pogorât-o, pentru ca ei să-i cumpănească versetele și pentru ca cei înzestrați cu minte să ia aminte,

Coran, Șād, 38:29

și:

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَآ﴾

Oare nu cumpănesc ei Coranul, sau inimile lor sunt zăvorâte?

Coran, Muḥammad, 47:24

Primul verset dovedește aceasta prin faptul că Allah Preaînaltul arată înțelepciunea pogorârii acestui Coran binecuvântat: oamenii să-i cumpănească versetele și să ia învățătură din ele.

Cumpănirea înseamnă cercetarea cuvintelor pentru a ajunge la sensurile lor. Fără aceasta, se pierde înțelepciunea pogorârii Coranului și el ajunge să fie doar cuvinte lipsite de înrâurire.

Totodată, nu este cu putință să iei învățătură din ceea ce cuprinde Coranul fără să-i înțelegi sensurile.

Al doilea verset dovedește aceasta prin faptul că Allah Preaînaltul îi mustră pe cei care nu cumpănesc Coranul și arată că

aceasta ține de zăvorârea inimilor lor și de neajungerea binelui la ele.

Predecesorii comunității urmau această cale obligatorie: învățau atât cuvintele, cât și sensurile Coranului, pentru a putea lucra potrivit lui, așa cum voiește Allah. Nu este cu putință să lucrezi potrivit unui lucru al cărui sens nu-l cunoști.

Abū ʿAbd al-Raḥmān al-Sulamī a spus: *„Cei care ne învățau Coranul, precum ʿUthmān ibn ʿAffān, ʿAbd Allāh ibn Masʿūd și alții, ne-au spus că, atunci când învățau zece versete de la Profet ﷺ, nu treceau mai departe până ce nu învățau cunoașterea și faptele pe care le cuprindeau."* Ei spuneau: *„Astfel, am învățat împreună Coranul, cunoașterea și lucrarea."*

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyya a spus: *„Obiceiul oamenilor nu îngăduie să citească o carte dintr-o știință, precum medicina sau socotitul, fără să-i ceară lămurirea. Cum ar putea face aceasta cu Cuvântul lui Allah Preaînaltul, care este ocrotirea lor și prin care le vin mântuirea, fericirea și buna rânduire a religiei și vieții lumești?"*

Învățații trebuie să-l lămurească oamenilor în scris ori prin viu grai:

﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ﴾

Când Allah a luat legământ de la cei cărora li s-a dat Scriptura: «Să o lămuriți oamenilor și să nu o ascundeți!»

Coran, Āl ʿImrān, 3:187, fragment

Lămurirea Cărții cuprinde atât cuvintele, cât și sensurile ei. Tafsīrul Coranului se numără, așadar, printre lucrurile pentru a căror lămurire Allah a luat legământ de la învățați.

Scopul învățării tafsīrului este atingerea unor ținte lăudabile și a unor roade mărețe: credința în relatările sale, folosirea învățăturilor lor și aplicarea prescripțiilor sale așa cum a voit Allah, pentru a-L adora pe Allah prin ele cu înțelegere limpede.

Datoria musulmanului în interpretarea Coranului
Când interpretează Coranul, musulmanul trebuie să fie conștient că lămurește din partea lui Allah Preaînaltul și mărturisește despre ceea ce El a intenționat prin Cuvântul Său. Să prețuiască gravitatea acestei mărturii și să se teamă să spună despre Allah ceea ce nu știe, căzând în ceea ce El a interzis și fiind astfel rușinat în Ziua Învierii. Allah Preaînaltul spune:

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

Spune: «Domnul meu a interzis numai nelegiuirile, văzute și ascunse, păcatul și asuprirea fără drept, să-I faceți lui Allah asociați pentru care El nu a pogorât nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți».
Coran, al-Aʿrāf, 7:33

Allah Preaînaltul spune și:

﴿وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ تَرَى ٱلَّذِينَ كَذَبُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾

În Ziua Învierii îi vei vedea pe cei care au mințit despre Allah cu fețele înnegrite. Oare nu se află în Gheena sălaș pentru cei trufași?
Coran, al-Zumar, 39:60

Sursele interpretării Coranului

Pentru interpretarea Coranului se revine la următoarele:

a. Cuvântul lui Allah Preaînaltul. Coranul se explică prin Coran, căci Allah Preaînaltul este Cel care l-a pogorât și cunoaște cel mai bine ceea ce a intenționat prin el. Exemple:

1.

﴿أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

Prietenii lui Allah nu vor avea nicio teamă și nu vor fi mâhniți.
Coran, Yūnus, 10:62

El i-a lămurit pe *„prietenii lui Allah”* prin versetul următor:

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾

Cei care au crezut și s-au temut de El.
Coran, Yūnus, 10:63

2.

﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا ٱلطَّارِقُ﴾

Și ce te va face să știi ce este cel care vine noaptea?
Coran, al-Ṭāriq, 86:2

Al-ṭāriq este lămurit în versetul următor:

﴿ٱلنَّجْمُ ٱلثَّاقِبُ﴾

Steaua cu strălucire pătrunzătoare.
Coran, al-Ṭāriq, 86:3

3.

﴿وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ﴾

Iar pământul, după aceea, l-a întins.
Coran, al-Nāzi‘āt, 79:30

„L-a întins” este lămurit în cele două versete următoare:

﴿أَخۡرَجَ مِنۡهَا مَآءَهَا وَمَرۡعَىٰهَا وَٱلۡجِبَالَ أَرۡسَىٰهَا﴾

A scos din el apa și pășunea lui; și munții i-a întărit.

Coran, al-Nāziʿāt, 79:31–32

b. Cuvintele Trimisului lui Allah ﷺ. Coranul se explică prin Sunna, căci Trimisul lui Allah ﷺ transmite de la Allah Preaînaltul și cunoaște cel mai bine dintre oameni ceea ce Allah a intenționat prin Cuvântul Său.

Exemple:

1.

﴿لِّلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ ٱلۡحُسۡنَىٰ وَزِيَادَةٞ﴾

Cei care au făcut binele vor avea cea mai frumoasă răsplată și un adaos.

Coran, Yūnus, 10:26, fragment

Profetul ﷺ a lămurit *„adaosul”* drept privirea la Fața lui Allah Preaînaltul, după cum relatează explicit Ibn Jarīr și Ibn Abī Ḥātim din hadisurile lui Abū Mūsā[23] și Ubayy ibn Kaʿb.[24] Ibn Jarīr l-a relatat și din hadisul lui Kaʿb ibn ʿUjra.[25] În Ṣaḥīḥ Muslim,[26] Ṣuhayb ibn Sinān relatează de la Profet ﷺ un hadis în care spune: *„Atunci El va îndepărta vălul și nu li se va fi dăruit nimic mai drag decât privirea la Domnul lor, Preaputernicul și Preamăritul.”*

23 Ibn Abī Ḥātim, Tafsīr, 6/1945, hadis nr. 10341; al-Lālakāʾī, Sharḥ uṣūl al-iʿtiqād, volumul al doilea, 3/458–459, hadis nr. 785.

24 Al-Ṭabarī, Tafsīr, 15/69, hadis nr. 17633; al-Lālakāʾī, Sharḥ uṣūl al-iʿtiqād, volumul al doilea, 3/456.

25 Al-Ṭabarī, Tafsīr, 15/68, hadis nr. 17631; al-Lālakāʾī, Sharḥ uṣūl al-iʿtiqād, volumul al doilea, 3/456–457.

26 Muslim, p. 709, Cartea credinței, cap. 80, „Afirmarea faptului că dreptcredincioșii Îl vor vedea în Viața de Apoi pe Domnul lor, Slavă Lui, Preaînaltul”, nr. 449 (297), 181 și nr. 450 (298), 181.

Apoi a recitat:

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُواْ ٱلْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾

Cei care au făcut binele vor avea cea mai frumoasă răsplată și un adaos.

Coran, Yūnus, 10:26, fragment

2.

﴿وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾

Pregătiți împotriva lor tot ce puteți din putere.

Coran, al-Anfāl, 8:60, fragment

Profetul ﷺ a lămurit *„puterea”* drept tragerea. Muslim[27] și alții îl relatează din hadisul lui ʿUqba ibn ʿĀmir, Allah să fie mulțumit de el.

c. Spusele companionilor, Allah să fie mulțumit de ei, îndeosebi ale celor învățați și preocupați de tafsīr, deoarece Coranul a fost pogorât în limba și în epoca lor. După profeți, ei erau cei mai sinceri în căutarea adevărului, cei mai feriți de patimi și cei mai curați de împotrivirea care stă între om și izbândirea adevărului.

27 Muslim, p. 1020, Cartea conducerii, cap. 52, „Meritul tragerii și îndemnul către ea…”, nr. 4946 (167), 1917; al-Tirmidhī, p. 1963, Cartea tafsīrului Coranului, cap. 8, despre sura al-Anfāl, hadis nr. 3083; în lanțul lui al-Tirmidhī se află un transmițător neidentificat. Abū Dāwūd, p. 1409, Cartea jihadului, cap. 23, despre tragere, hadis nr. 2514; Ibn Mājah, p. 2647, Cartea jihadului, cap. 19, „Tragerea pe calea lui Allah”, hadis nr. 2813. L-au relatat și alții.

Exemplele sunt foarte numeroase, printre ele:

1.

﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰٓ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَآءَ أَحَدٌ مِّنكُم مِّنَ ٱلْغَآئِطِ أَوْ لَـٰمَسْتُمُ ٱلنِّسَآءَ﴾

Dacă sunteți bolnavi ori în călătorie, dacă unul dintre voi vine de la locul de ușurare ori ați atins femeile.

Coran, al-Nisā', 4:43, fragment

S-a transmis autentic de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, că a lămurit *„atingerea"* drept raport sexual.[28]

d. Spusele urmașilor companionilor care s-au preocupat să preia tafsīrul de la companioni, Allah să fie mulțumit de ei. Acești urmași sunt cei mai buni oameni după companioni și mai feriți de patimi decât cei veniți după ei. Limba arabă nu se schimbase mult în epoca lor, astfel încât erau mai aproape de înțelegerea corectă a Coranului decât cei ulteriori.

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyya a spus:[29] *„Dacă ei — adică urmașii companionilor — cad de acord asupra unui lucru, nu încape îndoială că acesta este o dovadă. Dacă se deosebesc, părerea unora nu este o dovadă obligatorie nici pentru ceilalți, nici pentru cei de după ei. Se revine atunci la limba Coranului, la Sunna, la limba arabă în general sau la spusele companionilor în acea privință."*

El a mai spus: *„Cine părăsește părerile și interpretarea companionilor și a urmașilor lor pentru ceva care le contrazice greșește prin aceasta; ba chiar introduce o inovație, chiar dacă depune efort de judecată și greșeala îi este iertată."* Apoi a spus: *„Cine le contrazice spusele și explică Coranul altfel decât l-au explicat ei a greșit atât în dovadă, cât și în ceea ce deduce din ea."*

28 ʿAbd al-Razzāq, al-Muṣannaf, 1/134; Ibn Abī Shayba, al-Muṣannaf, 1/192.

29 Majmūʿ al-fatāwā.

e. Sensurile religioase sau lingvistice pe care le cer cuvintele potrivit contextului. Allah Preaînaltul spune:

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ﴾

Ți-am pogorât Cartea întru adevăr, ca să judeci între oameni după ceea ce ți-a arătat Allah;

Coran, al-Nisā', 4:105, fragment

﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

Noi l-am făcut un Coran arab, ca să pricepeți;

Coran, al-Zukhruf, 43:3

﴿وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾

Nu am trimis niciun trimis decât în limba neamului său, ca să le lămurească.

Coran, Ibrāhīm, 14:4, fragment

Dacă sensul religios se deosebește de cel lingvistic, se adoptă sensul religios, deoarece Coranul a fost revelat ca să lămurească religia, nu limba. Dacă însă există o dovadă care dă întâietate sensului lingvistic, se adoptă acesta.
Exemplu de deosebire în care sensul religios are întâietate sunt cuvintele despre ipocriți:

﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا﴾

Să nu faci niciodată rugăciunea pentru vreunul dintre ei care a murit.

Coran, al-Tawba, 9:84, fragment

În limbă, ṣalāh înseamnă invocare; aici, în sens religios, înseamnă să stai înaintea celui mort și să te rogi pentru el într-un fel anume. Are întâietate sensul religios, fiind cel intenționat de vorbitor și cunoscut destinatarului. Interzicerea oricărei invocări în favoarea lor se întemeiază pe altă dovadă.
Exemplu de deosebire în care sensul lingvistic are întâietate datorită unei dovezi:

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾

Ia din averile lor o milostenie prin care să-i cureți și să-i purifici și roagă-te pentru ei.
Coran, al-Tawba, 9:103, fragment

Ṣalāh înseamnă aici invocare. Dovada este relatarea lui Muslim[30] de la ʿAbd Allāh ibn Abī Awfā: *„Când Profetului ﷺ i se aducea milostenia unui neam, se ruga pentru ei. Tatăl meu i-a adus milostenia și el a spus: «O, Allah, binecuvântează familia lui Abū Awfā!»”*

Exemplele în care sensul religios și cel lingvistic coincid sunt numeroase: cerul, pământul, adevărul, minciuna, piatra și omul.

Deosebirile întâlnite în tafsīrul transmis

Deosebirile întâlnite în tafsīrul transmis sunt de trei feluri:
Primul: deosebirea de formulare, fără deosebire de sens. Ea nu schimbă sensul versetului. De exemplu:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾

Domnul tău a hotărât să nu adorați decât pe El.
Coran, al-Isrāʾ, 17:23, fragment

30 Al-Bukhārī, p. 342, Cartea expedițiilor, cap. 36, „Expediția de la al-Ḥudaybiyya”, hadis nr. 4166; Muslim, p. 849, Cartea zakāt-ului, cap. 54, „Invocarea pentru cel care aduce milostenie”, nr. 2492 (176), 1078.

Ibn ʿAbbās a explicat qaḍā, *„a hotărât”*, prin *„a poruncit”*, Mujāhid prin *„a îndemnat cu tărie”*, iar al-Rabīʿ ibn Anas prin *„a făcut obligatoriu”*. Aceste explicații au același sens sau sensuri apropiate; deosebirea nu afectează înțelesul versetului.
Al doilea: deosebirea atât de formulare, cât și de sens, versetul putând cuprinde ambele sensuri, fiindcă nu se contrazic. Versetul se înțelege și se explică prin amândouă. Părerile se împacă socotindu-se că fiecare a fost dată ca exemplu pentru sensul versetului ori ca una dintre formele sale. De exemplu:

﴿وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ٱلَّذِىٓ ءَاتَيْنَٰهُ ءَايَٰتِنَا فَٱنسَلَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ ٱلشَّيْطَٰنُ فَكَانَ مِنَ ٱلْغَاوِينَ وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَٰهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُۥٓ أَخْلَدَ إِلَى ٱلْأَرْضِ وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ﴾

Recită-le vestea celui căruia i-am dat semnele Noastre, dar el s-a desprins de ele; Satana l-a ajuns și a devenit dintre cei rătăciți. Dacă am fi voit, l-am fi înălțat prin ele, dar el s-a lipit de pământ și și-a urmat pofta.
Coran, al-Aʿrāf, 7:175–176, fragment

Ibn Masʿūd a spus că era un bărbat dintre fiii lui Israel. De la Ibn ʿAbbās se transmite că era un bărbat din Yemen; s-a spus și că era un bărbat din al-Balqāʾ.

Aceste păreri se împacă înțelegând că versetul le cuprinde pe toate, căci le îngăduie fără contradicție, fiecare părere fiind menționată cu titlu de exemplu.
Alt exemplu:

﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾

Și un pocal plin.
Coran, al-Nabaʾ, 78:34

Ibn ʿAbbās a explicat dihāq prin *„plin”*, Mujāhid prin *„unul după altul”*, iar ʿIkrima prin *„limpede”*. Între aceste păreri nu este contradicție, iar versetul le cuprinde pe toate; se înțelege, așadar, prin toate, fiecare exprimând o latură a sensului.

Al treilea: deosebirea de formulare și de sens, când versetul nu poate cuprinde ambele sensuri deoarece se contrazic. Atunci versetul se înțelege potrivit sensului mai puternic, indicat de context sau de altă dovadă.
De exemplu:

﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةَ وَٱلدَّمَ وَلَحْمَ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ بِهِۦ لِغَيْرِ ٱللَّهِ ۖ فَمَنِ ٱضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

El v-a interzis numai mortăciunea, sângele, carnea de porc și ceea ce a fost închinat altuia decât lui Allah. Cine este silit de nevoie, fără să caute neascultarea și fără să depășească măsura, nu săvârșește păcat. Allah este Iertător, Îndurător.

Coran, al-Baqara, 2:173

Ibn ʿAbbās a spus: fără să caute mortăciunea și fără să depășească măsura mâncând din ea. S-a spus și: fără să se răzvrătească împotriva conducătorului și fără să fie într-o călătorie păcătoasă. Prima interpretare este mai puternică: versetul nu dovedește a doua interpretare, iar scopul îngăduirii celor menționate este înlăturarea nevoii extreme, care există și în răzvrătirea împotriva conducătorului, și în călătoria interzisă, și în alte împrejurări.

Alt exemplu:

﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّآ أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَاْ ٱلَّذِى بِيَدِهِۦ عُقْدَةُ ٱلنِّكَاحِ﴾

Dacă divorțați de ele înainte să le atingeți, după ce le-ați stabilit darul nupțial, atunci li se cuvine jumătate din ceea ce ați stabilit, în afară de cazul în care ele renunță sau renunță cel în mâna căruia este legătura căsătoriei.

Coran, al-Baqara, 2:237, fragment

ʿAlī ibn Abī Ṭālib, Allah să fie mulțumit de el, a spus că cel în mâna căruia este legătura căsătoriei este soțul. Ibn ʿAbbās a spus că este tutorele. Prima părere este mai puternică, fiind indicată de sens și deoarece în această privință s-a relatat un hadis de la Profet ﷺ.

Traducerea Coranului

În limbă, *„traducere”* se folosește pentru sensuri care țin de lămurire și clarificare. În terminologie: exprimarea unui enunț într-o altă limbă. Traducerea Coranului este exprimarea sensului său într-o altă limbă. Traducerea este de două feluri:

Primul: traducerea literală, în care traducerea fiecărui cuvânt este pusă în dreptul lui.

Al doilea: traducerea sensului, numită și explicativă, în care sensul enunțului este exprimat într-o altă limbă fără păstrarea fiecărui cuvânt și a ordinii lor.

De exemplu:

﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

Noi l-am făcut un Coran arab, ca să pricepeți.

Coran, al-Zukhruf, 43:3

Traducerea literală ar reda cuvintele acestui verset unul câte unul: întâi innā (إنا), apoi jaʿalnāhu (جعلناه), apoi qurʾānan (قرآنا), apoi ʿarabiyyan (عربيا) și așa mai departe.

Traducerea sensului ar reda înțelesul întregului verset, fără a urmări separat sensul fiecărui cuvânt și ordinea lui. Ea este apropiată de o explicare generală.

Statutul traducerii Coranului

În opinia multor învățați, traducerea literală a Coranului cel Nobil este imposibilă, deoarece acest fel de traducere cere condiții care nu se pot împlini în cazul lui:

a. Să existe, în limba în care se traduce, cuvinte corespunzătoare elementelor limbii din care se traduce.

b. Să existe, în limba în care se traduce, particule purtătoare de sens egale ori asemănătoare celor din limba din care se traduce.

c. Cele două limbi să se asemene în ordinea cuvintelor la alcătuirea propozițiilor, a construcțiilor adjectivale și a celor de anexare. Unii învățați au spus că traducerea literală ar fi posibilă pentru o parte dintr-un verset sau ceva asemănător. Totuși, chiar dacă ar fi posibilă în asemenea cazuri, ea este interzisă, deoarece nu poate reda sensul pe deplin și nici nu poate avea asupra sufletelor înrâurirea Coranului în limba arabă limpede. Nu există nici o nevoie care s-o impună, fiind suficientă traducerea sensului.

Prin urmare, chiar dacă traducerea literală este realizabilă pentru unele cuvinte, ea este oprită de Lege. Excepție face traducerea unui anumit cuvânt în limba celui căruia i se vorbește, pentru ca acesta să-l înțeleagă, fără traducerea întregii construcții: aceasta nu prezintă nicio problemă.

Traducerea sensurilor Coranului este, în principiu, permisă, deoarece nu cuprinde acel impediment. Ea poate deveni obligatorie când este mijlocul de a transmite Coranul și Islamul celor care nu vorbesc araba: transmiterea lor este obligatorie, iar ceea ce este indispensabil împlinirii unei obligații devine obligatoriu.

Permisiunea are însă condiții:

Prima: traducerea să nu fie făcută un înlocuitor al Coranului, astfel încât oamenii să se mulțumească cu ea și să renunțe la el. De aceea trebuie scris Coranul în limba arabă, iar alături această traducere, ca o explicație a lui.

A doua: traducătorul să cunoască sensurile cuvintelor în ambele limbi și înțelesurile cerute de context.

A treia: să cunoască sensurile termenilor religioși din Coran. Traducerea Coranului cel Nobil nu se primește decât de la cineva vrednic de încredere în această sarcină, musulman și statornic în religia sa.

Companioni cunoscuți pentru tafsīr

Mai mulți companioni au fost cunoscuți pentru tafsīr. Al-Suyūṭī îi menționează printre ei pe cei patru califi: Abū Bakr, ʿUmar, ʿUthmān și ʿAlī, Allah să fie mulțumit de ei. Totuși, de la primii trei nu s-au transmis multe relatări, fiind ocupați cu califatul și fiind mică nevoia de a transmite tafsīrul, întrucât cei care-l cunoșteau erau numeroși.

Dintre companionii cunoscuți pentru tafsīr mai sunt ʿAbd Allāh ibn Masʿūd și ʿAbd Allāh ibn ʿAbbās. Vom prezenta pe scurt viața lui ʿAlī ibn Abī Ṭālib și a acestor doi, Allah să fie mulțumit de ei.

1. ʿAlī ibn Abī Ṭālib

Era vărul Trimisului ﷺ, soțul Fāțimei — Allah să fie mulțumit de el și de ea — și primul dintre rudele sale care a crezut în el. Este cunoscut sub acest nume, iar kunyā-urile sale sunt Abū al-Ḥasan și Abū Turāb.

S-a născut cu zece ani înainte de începerea misiunii Profetului ﷺ și a crescut în casa lui. A participat alături de el la toate expedițiile, purtând stindardul în cele mai multe.

A lipsit numai de la expediția de la Tabūk, când Profetul ﷺ l-a lăsat în grija familiei sale și i-a spus:

„Nu ești mulțumit să ai față de mine rangul pe care Hārūn l-a avut față de Mūsā, doar că după mine nu va mai fi niciun profet?[31]*”*

Despre meritele și virtuțile sale s-a transmis cât nu s-a transmis despre altcineva. Două grupuri s-au pierdut din pricina atitudinii față de el: nāșibiții, care i-au arătat dușmănie și au încercat să-i ascundă meritele, și rāfiḍiții, care au exagerat în ceea ce pretindeau a fi iubire față de el și i-au născocit merite de care nu avea nevoie și care, la o privire atentă, sunt mai degrabă cusururi.

El, Allah să fie mulțumit de el, era cunoscut pentru vitejie și agerime, alături de cunoaștere și curăție sufletească. Emirul dreptcredincioșilor, ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb, Allah să fie mulțumit de el, căuta ocrotire de o problemă grea la care să nu fie prezent Abū al-Ḥasan. Printre exemplele gramaticienilor se numără: *„O pricină fără Abū al-Ḥasan care s-o rezolve.”* De la ʿAlī se relatează că spunea: *„Întrebați-mă, întrebați-mă! Întrebați-mă despre Cartea lui Allah Preaînaltul. Pe Allah, nu există niciun verset despre care să nu știu dacă a fost pogorât noaptea sau ziua.”* Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, a spus: *„Dacă ne vine ceva sigur de la ʿAlī, nu-l schimbăm cu altceva.”* Se mai relatează de la el: *„Ceea ce am luat din tafsīrul Coranului am luat de la ʿAlī ibn Abī Ṭālib.”* Era unul dintre membrii consiliului pe care ʿUmar, Allah să fie mulțumit de el, îi desemnase să aleagă califul. ʿAbd al-Raḥmān ibn ʿAwf i-a propus califatul, dar el nu l-a acceptat decât cu niște condiții, dintre care unele nu au fost primite. Apoi ʿAbd al-Raḥmān i-a jurat credință lui ʿUthmān, iar ʿAlī și oamenii au făcut la fel. După ʿUthmān, lui ʿAlī i s-a jurat credință ca și calif. A rămas astfel până când a fost ucis ca martir în Kūfa, în noaptea de șaptesprezece Ramadan, în anul patruzeci după Hijra. Allah să fie mulțumit de el.

31 Al-Bukhārī, Cartea expedițiilor, capitolul despre expedița de la Tabūk, hadis nr. 4416; Muslim, Cartea virtuților companionilor, capitolul despre virtuțile lui ʿAlī ibn Abī Ṭālib, hadis nr. 6218.

2. ʿAbd Allāh ibn Masʿūd

El este ʿAbd Allāh ibn Masʿūd ibn Ghāfil al-Hudhalī. Mama sa era Umm ʿAbd, după care era numit uneori.[32] A fost dintre primii care au primit Islamul, a împlinit ambele emigrări și a participat la Badr și la expedițiile de după ea.

A învățat de la Profet ﷺ mai bine de șaptezeci de sure. La începuturile Islamului, Profetul ﷺ i-a spus: *„Ești un tânăr care va fi învățat."*[33] El a mai spus: *„Cine vrea să recite Coranul proaspăt, așa cum a fost pogorât, să-l recite potrivit recitării fiului lui Umm ʿAbd."*[34] În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī,[35] Ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el, spune: *„Companionii Trimisului lui Allah ﷺ știu că sunt dintre cei care cunosc cel mai bine Cartea lui Allah."* El a mai spus: *„Pe Allah, în afară de care nu există altă divinitate, nu a fost pogorâtă nicio sură din Cartea lui Allah fără să știu unde a fost pogorâtă și niciun verset fără să știu despre cine a fost pogorât. Dacă aș cunoaște pe cineva mai învățat decât mine în Cartea lui Allah, la care s-ar putea ajunge călare pe cămile, aș călători la el."* Era dintre cei care-l slujeau pe Profet ﷺ, având grijă de sandalele sale, de apa sa de purificare și de perna sa. Abū Mūsā al-Ashʿarī a spus: *„Eu și fratele meu am venit din Yemen și, o vreme, îl socoteam pe ʿAbd Allāh ibn Masʿūd unul dintre membrii familiei Profetului ﷺ, văzând cât de des intra el și mama sa la Profet ﷺ."*[36] Din pricina tovărășiei neîntrerupte cu Profetul ﷺ, a fost înrâurit de el și de călăuzirea lui.

---

32 Aceasta fiindcă tatăl său a murit în vremea ignoranței, iar mama sa a prins Islamul și l-a primit.

33 Aḥmad, 1/379, 462.

34 Ibn Mājah, nr. 138.

35 Al-Bukhārī, pp. 433–434, Cartea virtuților Coranului, cap. 8, „Recitatorii dintre companionii Trimisului lui Allah ﷺ", hadis nr. 5000.

36 Al-Bukhārī, Cartea virtuților companionilor Profetului, capitolul despre virtuțile lui ʿAbd Allāh ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el, hadis nr. 3763; Muslim, Cartea virtuților companionilor, capitolul despre virtuțile lui ʿAbd Allāh ibn Masʿūd și ale mamei sale, Allah să fie mulțumit de ei, hadis nr. 2460.

Ḥudhayfa a spus despre el:

„Nu cunosc pe nimeni mai apropiat de Profet ﷺ în purtare, ținută și înfățișare decât fiul lui Umm ʿAbd.[37] *”*

ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb l-a trimis la Kūfa ca să-i învețe pe oameni religia lor și l-a trimis pe ʿAmmār ca emir. A spus: *„Amândoi sunt dintre companionii aleși ai lui Muḥammad ﷺ; urmați-i!”* Apoi ʿUthmān l-a numit peste Kūfa, după care l-a înlocuit și i-a poruncit să se întoarcă la Medina. A murit acolo în anul treizeci și doi și a fost îngropat la al-Baqīʿ, având mai bine de șaptezeci de ani.

3. ʿAbd Allāh ibn ʿAbbās

Era vărul Trimisului lui Allah ﷺ și s-a născut cu trei ani înainte de Hijra. A stat aproape de Profet ﷺ, fiind vărul său și având-o pe mătușa sa maternă Maymūna căsătorită cu Profetul ﷺ. Profetul ﷺ l-a strâns la piept și a spus: *„O, Allah, învață-l înțelepciunea!”* În altă relatare: *„Cartea”*.[38] Când i-a pregătit apa de abluțiune, i-a spus: *„O, Allah, dă-i înțelegere în religie!”*[39] Prin această invocare binecuvântată a devenit marele învățat al comunității în răspândirea tafsīrului și a jurisprudenței. Allah Preaînaltul i-a dăruit râvnă pentru cunoaștere, străduință în căutarea ei și răbdare în primirea și transmiterea ei.

37 Al-Bukhārī, Cartea virtuților companionilor Profetului, capitolul despre virtuțile lui ʿAbd Allāh ibn Masʿūd, hadis nr. 3762.

38 Al-Bukhārī, Cartea virtuților companionilor Profetului, capitolul despre Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei, hadis nr. 3756.

39 Al-Bukhārī, Cartea abluțiunii, capitolul despre pregătirea apei la locul de ușurare, hadis nr. 143.

A dobândit astfel un rang înalt, încât emirul dreptcredincioșilor, ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb, îl chema în adunările sale și îi primea părerea. Emigranții au spus: *„De ce nu-i chemi și pe fiii noștri, așa cum îl chemi pe Ibn ʿAbbās?”* El le-a răspuns: *„Acesta este tânărul vrednic de cei vârstnici: are o limbă care întreabă și o inimă care pricepe.”* Într-o zi i-a chemat și l-a adus printre ei, ca să le arate ceea ce văzuse el la acesta. ʿUmar a întrebat: „Ce spuneți despre cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ﴾

Când vine ajutorul lui Allah și biruința”,
Coran, al-Naṣr, 110:1

recitând sura până la capăt (al-Naṣr, 110:1–3). Unii au spus: *„Ni s-a poruncit să-L lăudăm pe Allah și să-I cerem iertare când ne dă biruința”*, iar alții au tăcut. ʿUmar l-a întrebat pe Ibn ʿAbbās: *„Și tu spui la fel?”* El a răspuns: *„Nu.” „Atunci ce spui?” „Ea vestește sfârșitul vieții Trimisului lui Allah ﷺ, pe care Allah i l-a făcut cunoscut. Când vine ajutorul lui Allah și biruința — cucerirea Meccăi — acesta este semnul sfârșitului vieții tale; slăvește-L atunci pe Domnul tău, aducându-I laudă, și cere-I iertare, căci El primește căința.”* ʿUmar a spus: *„Nu cunosc din ea decât ceea ce cunoști tu.”* Ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el, a spus: *„Ce bun tâlcuitor al Coranului este Ibn ʿAbbās! Dacă ar fi ajuns la vârsta noastră, niciunul dintre noi nu l-ar fi egalat”*, adică nu i-ar fi fost deopotrivă. Ibn ʿAbbās a mai trăit treizeci și șase de ani după el; ce crezi despre cunoașterea pe care a dobândit-o după aceea?

Ibn ʿUmar i-a spus cuiva care-l întrebase despre un verset: *„Du-te la Ibn ʿAbbās și întreabă-l. Dintre cei rămași, el cunoaște cel mai bine ceea ce i-a fost pogorât lui Muḥammad ﷺ.”* ʿAṭāʾ a spus: *„N-am văzut vreodată o adunare mai nobilă în cunoașterea religioasă și mai plină de teamă de Allah decât adunarea lui Ibn ʿAbbās. La el veneau cunoscătorii jurisprudenței, cunoscătorii Coranului și cunoscătorii poeziei; pe toți îi adăpa dintr-o vale largă.”*

Abū Wāʾil a spus: *„Ibn ʿAbbās ne-a ținut o cuvântare pe când conducea pelerinajul”* — adică fusese pus de ʿUthmān, Allah să fie mulțumit de el, să-l conducă. *„A început sura al-Nūr, recitând și explicând, iar eu spuneam: «N-am văzut și n-am auzit cuvintele vreunui om asemenea lui. Dacă l-ar auzi perșii, romanii și turcii, ar primi Islamul.»”* ʿUthmān l-a numit să conducă pelerinajul în anul 35, iar ʿAlī l-a numit peste Basra. După uciderea lui ʿAlī, a plecat în Ḥijāz și s-a stabilit la Mecca. Apoi a plecat la al-Ṭāʾif, unde a murit în anul șaizeci și opt, la vârsta de șaptezeci și unu de ani.

Urmași ai companionilor cunoscuți pentru tafsīr

Mulți dintre urmașii companionilor au fost cunoscuți pentru tafsīr, printre ei:

a. Cei din Mecca, discipolii lui Ibn ʿAbbās, precum Mujāhid, ʿIkrima și ʿAṭāʾ ibn Abī Rabāḥ.

b. Cei din Medina, discipolii lui Ubayy ibn Kaʿb, precum Zayd ibn Aslam, Abū al-ʿĀliya și Muḥammad ibn Kaʿb al-Quraẓī.

c. Cei din Kūfa, discipolii lui Ibn Masʿūd, precum Qatāda, ʿAlqama și al-Shaʿbī. Vom prezenta pe scurt viața a doi dintre aceștia: Mujāhid și Qatāda.

1. Mujāhid

El este Mujāhid ibn Jabr al-Makkī, clientul lui al-Sāʾib ibn Abī al-Sāʾib al-Makhzūmī. S-a născut în anul douăzeci și unu după Hijra și a învățat tafsīrul Coranului de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei. Ibn Isḥāq relatează de la el: *„Am parcurs Coranul înaintea lui Ibn ʿAbbās de trei ori, de la început până la sfârșit, oprindu-l la fiecare verset și întrebându-l despre el.”* Sufyān al-Thawrī spunea: *„Dacă îți vine tafsīrul de la Mujāhid, îți este de ajuns.”* Al-Shāfiʿī și al-Bukhārī s-au sprijinit pe tafsīrul său; acesta din urmă citează adesea din el în Ṣaḥīḥ. Al-Dhahabī spune la sfârșitul biografiei lui: *„Comunitatea este de acord asupra rangului lui Mujāhid ca imām și asupra primirii relatărilor lui ca dovadă.”* A murit la Mecca în prosternare, în anul o sută patru, la vârsta de optzeci și trei de ani.

2. Qatāda

El este Qatāda ibn Di'āma al-Sadūsī al-Baṣrī. S-a născut orb, în anul șaizeci și unu, și s-a străduit să caute cunoașterea. Avea o memorie puternică și spunea despre sine: *„N-am spus vreodată unui povestitor de hadisuri: «Repetă-mi!» Niciodată n-au auzit urechile mele ceva fără ca inima mea să-l păstreze."* Imām Aḥmad l-a pomenit pe larg, vorbind despre cunoașterea, înțelegerea religioasă, cunoașterea părerilor diferite și tafsīrul său. L-a descris ca având memorie puternică și înțelegere și a spus: *„Rar găsești pe cineva care să-l întreacă; poate pe cineva asemenea lui."* A mai spus: *„Este cel cu memoria cea mai puternică dintre oamenii Baṣrei; nu auzea ceva fără să-l memoreze."* A murit la Wāsiṭ în anul o sută șaptesprezece, la vârsta de cincizeci și șase de ani.

3 Coranul: muḥkam și mutashābih

Coranul cel Nobil poate fi descris în privința iḥkām-ului și tashābuh-ului în trei feluri:
Primul: desăvârșirea generală, prin care este descris întregul Coran. De exemplu:

﴿كِتَٰبٌ أُحْكِمَتْ ءَايَٰتُهُۥ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾

O Carte ale cărei versete au fost desăvârșite, apoi lămurite de către un Înțelept, Bineștiutor;
Coran, Hūd, 11:1, fragment

﴿الٓرۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ٱلْحَكِيمِ﴾

Alif. Lām. Rā. Acestea sunt versetele Cărții înțelepte;
Coran, Yūnus, 10:1

﴿وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾

El se află în Maica Scripturii la Noi, înalt și plin de înțelepciune.
Coran, al-Zukhruf, 43:4

Acest iḥkām înseamnă perfecțiunea și calitatea cuvintelor și sensurilor sale. El atinge culmea limpezimii și elocvenței. Toate relatările sale sunt adevărate și folositoare, fără minciună, contradicție sau vorbe zadarnice, lipsite de bine. Toate

prescripțiile sale sunt drepte și înțelepte, fără nedreptate, contradicție sau hotărâre nechibzuită.

Al doilea: asemănarea generală prin care este descris întregul Coran. De exemplu:

﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ ٱلْحَدِيثِ كِتَٰبًا مُّتَشَٰبِهًا مَّثَانِىَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ ٱللَّهِ﴾

Allah a pogorât cea mai frumoasă vorbire, o Carte ale cărei părți se aseamănă și se repetă; de ea se înfioară pieile celor care se tem de Domnul lor, apoi pieile și inimile lor se înmoaie la pomenirea lui Allah.

Coran, al-Zumar, 39:23, fragment

Acest tashābuh înseamnă că părțile întregului Coran se aseamănă prin desăvârșire, calitate și scopuri lăudabile:

﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا﴾

Dacă ar fi de la altul decât Allah, ar găsi în el multe nepotriviri.

Coran, al-Nisāʾ, 4:82, fragment

Al treilea: limpezimea proprie unora dintre pasaje și neclaritatea proprie altora. De exemplu:

﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا

يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ

كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

El este Cel care ți-a pogorât Cartea. În ea sunt versete limpezi, care sunt temelia Cărții, și altele neclare. Cei în ale căror inimi este abatere urmăresc ceea ce este neclar din ea, căutând tulburarea și tâlcuirea lui. Dar tâlcuirea lui nu o cunoaște decât Allah. Cei statornici în cunoaștere spun: «Credem în el; totul este de la Domnul nostru.» Nu iau aminte decât cei înzestrați cu minte.

Coran, Āl ʿImrān, 3:7

Aici iḥkām înseamnă că sensul versetului este limpede și vădit, fără obscuritate, precum cuvintele lui Allah Preaînaltul:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَٰكُمْ شُعُوبًا

وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟﴾

O, oameni! Noi v-am creat dintr-un bărbat și o femeie și v-am făcut popoare și triburi, ca să vă cunoașteți;

Coran, al-Ḥujurāt, 49:13, fragment

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن

قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

O, oameni! Adorați-L pe Domnul vostru, care v-a creat pe voi și pe cei de dinaintea voastră, ca să fiți cu teamă de El;

Coran, al-Baqara, 2:21

﴿وَأَحَلَّ ٱللَّهُ ٱلْبَيْعَ﴾

Allah a îngăduit negoțul;
Coran, al-Baqara, 2:275, fragment

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةُ وَٱلدَّمُ وَلَحْمُ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ﴾

V-au fost interzise mortăciunea, sângele, carnea de porc și ceea ce a fost închinat altuia decât lui Allah.
Coran, al-Mā'ida, 5:3, fragment

Exemplele sunt numeroase.

Aici tashābuh înseamnă că sensul versetului este neclar și ascuns, încât cineva își poate închipui din el ceva nepotrivit lui Allah Preaînaltul, Cărții ori Trimisului Său, în vreme ce învățatul statornic în cunoaștere înțelege altceva.

Exemplu privitor la Allah Preaînaltul: cineva și-ar putea închipui din

﴿بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾

Dimpotrivă, amândouă Mâinile Sale sunt întinse
Coran, al-Mā'ida, 5:64, fragment

că Allah are două mâini asemenea mâinilor făpturilor.

Exemplu privitor la Cartea lui Allah Preaînaltul: cineva și-ar putea închipui că Coranul se contrazice și că unele părți le dezmint pe altele, când spune:

﴿مَّآ أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ وَمَآ أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ﴾

Orice bine te ajunge este de la Allah, iar orice rău te ajunge este de la tine însuți,

Coran, al-Nisā', 4:79, fragment

iar în alt loc:

﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا۟ هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا۟ هَٰذِهِۦ مِنْ عِندِكَ ۚ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾

Dacă îi ajunge un bine, spun: «Acesta este de la Allah», iar dacă îi ajunge un rău, spun: «Acesta este de la tine.» Spune: «Totul este de la Allah».

Coran, al-Nisā', 4:78, fragment

Exemplu privitor la Trimisul lui Allah: din

﴿فَإِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِّمَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ فَسْـَٔلِ ٱلَّذِينَ يَقْرَءُونَ ٱلْكِتَـٰبَ مِن قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَآءَكَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ﴾

Dacă ai îndoială asupra a ceea ce ți-am pogorât, întreabă-i pe cei care citesc Scriptura de dinaintea ta. Adevărul ți-a venit de la Domnul tău; să nu fii, așadar, dintre cei care se îndoiesc,
Coran, Yūnus, 10:94

cineva ar putea crede, la prima vedere, că Profetul ﷺ se îndoia de ceea ce i-a fost pogorât.

Atitudinea celor statornici în cunoaștere și a celor abătuți față de pasajele neclare

Allah Preaînaltul a lămurit atitudinea celor statornici în cunoaștere și a celor abătuți. Despre cei abătuți a spus:

﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَـٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ﴾

Cei în ale căror inimi este abatere urmăresc ceea ce este neclar din ea, căutând tulburarea și tâlcuirea lui.
Coran, Āl ʿImrān, 3:7, fragment

Despre cei statornici în cunoaștere a spus:

﴿وَٱلرَّٰسِخُونَ فِي ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾

Cei statornici în cunoaștere spun: «Credem în el; totul este de la Domnul nostru».
Coran, Āl ʿImrān, 3:7, fragment

Cei abătuți fac din aceste versete neclare un mijloc de a ataca Cartea lui Allah, de a-i îndepărta pe oameni de ea prin tulburare și de a o interpreta altfel decât a voit Allah Preaînaltul; se rătăcesc și îi rătăcesc pe alții. Cei statornici în cunoaștere cred că tot ceea ce se află în Cartea lui Allah Preaînaltul este adevăr, fără nepotrivire sau contradicție, fiindcă vine de la Allah:

﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا﴾

Dacă ar fi de la altul decât Allah, ar găsi în el multe nepotriviri.
Coran, al-Nisāʾ, 4:82, fragment

Ceea ce pare neclar raportează la ceea ce este limpede, încât totul devine limpede.
În primul exemplu, ei spun: Allah Preaînaltul are două Mâini reale, așa cum se cuvine măreției și slavei Sale; ele nu seamănă cu mâinile făpturilor, după cum Ființa Sa nu seamănă cu ființele făpturilor. Allah Preaînaltul spune:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

Nimic nu este asemenea Lui, iar El este Auzitorul, Văzătorul.
Coran, al-Shūrā, 42:11, fragment

În al doilea exemplu, ei spun: binele și răul sunt amândouă prin hotărârea lui Allah, Preaputernicul și Preamăritul. Însă cauza binelui este harul lui Allah Preaînaltul față de robii Săi, iar cauza răului este fapta robului:

﴿وَمَآ أَصَٰبَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا۟ عَن كَثِيرٍ﴾

Orice nenorocire vă ajunge este din pricina a ceea ce au câștigat mâinile voastre, iar El iartă multe.
Coran, al-Shūrā, 42:30

Atribuirea răului robului este atribuirea unui lucru cauzei sale, nu Celui care l-a hotărât; atribuirea binelui și a răului lui Allah Preaînaltul este atribuirea lucrului Celui care l-a hotărât. Astfel dispare impresia de nepotrivire între versete, deoarece perspectivele sunt diferite.

În al treilea exemplu, ei spun: Profetul ﷺ nu s-a îndoit de ceea ce i-a fost pogorât, ci el îl cunoștea cel mai bine și avea cea mai puternică certitudine, după cum Allah Preaînaltul spune în aceeași sură:

﴿قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِن كُنتُمْ فِى شَكٍّ مِّن دِينِى فَلَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾

Spune: «O, oameni! Dacă aveți îndoială asupra religiei mele, eu nu-i ador pe cei pe care îi adorați în afară de Allah».

Coran, Yūnus, 10:104, fragment

Sensul este: dacă voi vă îndoiți de ea, eu sunt sigur de ea. De aceea nu-i ador pe cei pe care îi adorați în afară de Allah, ci mă dezic de ei și Îl ador pe Allah.

Din

﴿فَإِن كُنتَ فِى شَكٍّ مِّمَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ﴾

Dacă ai îndoială asupra a ceea ce ți-am pogorât

Coran, Yūnus, 10:94, fragment

nu rezultă că îndoiala ar fi posibilă pentru Trimis ﷺ ori că ar fi avut-o. Privește cuvintele:

﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا۠ أَوَّلُ ٱلْعَٰبِدِينَ﴾

Spune: «Dacă Cel Milostiv ar avea un fiu, eu aș fi cel dintâi dintre adoratori».

Coran, al-Zukhruf, 43:81

Rezultă de aici că un fiu ar fi posibil pentru Allah Preaînaltul ori că ar exista? Nicidecum! Nici nu există, nici nu este posibil pentru Allah Preaînaltul. Allah spune:

﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحۡمَـٰنِ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحۡمَـٰنِ عَبۡدًا﴾

Nu se cuvine Celui Milostiv să-Și ia un fiu. Toți cei din ceruri și de pe pământ vin la Cel Milostiv numai ca robi.

Coran, Maryam, 19:92–93

Din

﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُمۡتَرِينَ﴾

Să nu fii dintre cei care se îndoiesc

Coran, al-Baqara, 2:147, fragment

nu rezultă nici că Trimisul ﷺ s-ar fi îndoit. Interdicția poate fi adresată și celui care n-a săvârșit fapta. Privește:

﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنۡ ءَايَـٰتِ ٱللَّهِ بَعۡدَ إِذۡ أُنزِلَتۡ إِلَيۡكَ ۖ وَٱدۡعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾

Să nu te îndepărteze de versetele lui Allah după ce ți-au fost pogorâte! Cheamă la Domnul tău și nu fi dintre cei care Îi fac asociați!

Coran, al-Qaṣaṣ, 28:87

Se știe că ei nu l-au îndepărtat pe Profet ﷺ de versetele lui Allah și că Profetul ﷺ n-a săvârșit asociere. Scopul interdicției adresate cuiva care nu săvârșește fapta este mustrarea celor care o

săvârșesc și avertizarea împotriva căii lor. Astfel dispare neclaritatea și presupunerea a ceva nepotrivit Trimisului ﷺ.

Felurile neclarității din Coran

Neclaritatea întâlnită în Coran este de două feluri:

Primul: cea propriu-zisă, adică ceea ce oamenii nu pot cunoaște, precum realitatea atributelor lui Allah, Preaputernicul și Preamăritul. Deși cunoaștem sensurile acestor atribute, nu le cuprindem realitatea și modalitatea:

﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾

Ei nu-L cuprind cu știința;
Coran, Ṭā Hā, 20:110, fragment

﴿لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ ۖ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾

Privirile nu-L cuprind, dar El cuprinde privirile. El este Cel Subtil, Binestiutor.
Coran, al-Anʿām, 6:103

De aceea, când Imām Mālik, Allah să aibă milă de el, a fost întrebat despre

﴿ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ﴾

Cel Milostiv S-a înălțat deasupra Tronului,
Coran, Ṭā Hā, 20:5

„Cum S-a înălțat?”, a răspuns: *„Înălțarea nu este necunoscută; modalitatea nu poate fi cuprinsă de rațiune; credința în ea este obligatorie, iar întrebarea despre ea este inovație.”* Nu se întreabă pentru dezvăluirea acestui fel, fiindcă nu se poate ajunge la el.

Al doilea: cea relativă, ceea ce este neclar pentru unii oameni, dar nu și pentru alții; cei statornici în cunoaștere îl cunosc, iar alții nu. Despre acest fel se întreabă pentru a-l descoperi și lămuri, deoarece se poate ajunge la el. Nu există în Coran ceva al cărui sens să nu poată deveni limpede niciunuia dintre oameni. Allah Preaînaltul spune:

﴿هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ﴾

Aceasta este o lămurire pentru oameni, o călăuzire și un îndemn pentru cei cu teamă de Allah;
Coran, Āl ʿImrān, 3:138

﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ﴾

Ți-am pogorât Cartea ca lămurire pentru orice lucru;
Coran, al-Naḥl, 16:89, fragment

﴿فَإِذَا قَرَأْنَٰهُ فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُۥ﴾

Când îl recităm, urmează-i recitarea! Apoi Nouă Ne revine lămurirea lui;
Coran, al-Qiyāma, 75:18–19

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ قَدْ جَآءَكُم بُرْهَٰنٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا﴾

O, oameni! V-a venit o dovadă de la Domnul vostru și am pogorât către voi o lumină limpede.
Coran, al-Nisāʾ, 4:174

Exemplele acestui fel sunt numeroase. Printre ele:

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ﴾

Nimic nu este asemenea Lui,
Coran, al-Shūrā, 42:11, fragment

care le-a devenit neclar celor ce neagă atributele. Ei au înțeles din el negarea atributelor lui Allah Preaînaltul, pretinzând că afirmarea lor ar impune asemănarea. Au ignorat numeroasele versete care arată afirmarea atributelor Sale și faptul că afirmarea sensului de bază nu impune asemănarea.
Alt exemplu:

﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا﴾

Cine ucide cu bună știință un credincios, răsplata lui este Gheena, în care va rămâne veșnic. Allah Se mânie asupra lui, îl blestemă și i-a pregătit o osândă mare.
Coran, al-Nisāʾ, 4:93

Acesta le-a devenit neclar waʿīdiților, care au înțeles că ucigașul intenționat al unui credincios rămâne veșnic în Foc și au extins acest înțeles asupra tuturor celor care săvârșesc păcate mari, ignorând versetele care arată că orice păcat mai mic decât asocierea se află sub voia lui Allah Preaînaltul.

Alt exemplu:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ
فِى كِتَٰبٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾

Nu știi că Allah cunoaște ceea ce se află în cer și pe pământ?
Aceasta este într-o Carte; aceasta Îi este ușor lui Allah.

Coran, al-Ḥajj, 22:70

Acesta le-a devenit neclar jabriților, care au înțeles că robul este silit la fapta sa și au pretins că el nu are voință și nici putere asupra ei. Au ignorat versetele care arată că robul are voință și putere și că faptele sale sunt de două feluri: alese și nealese.

Cei statornici în cunoaștere, înzestrați cu judecată, știu cum să îndrume aceste versete neclare spre un sens care se potrivește cu celelalte versete. Astfel, întregul Coran rămâne limpede, fără neclaritate.

Înțelepciunea existenței pasajelor limpezi și a celor neclare

Dacă întregul Coran ar fi fost limpede, s-ar fi pierdut înțelepciunea punerii oamenilor la încercare prin credință și faptă, fiindcă sensul ar fi fost vădit și n-ar mai fi fost loc pentru denaturare sau pentru agățarea de pasajele neclare, în căutarea tulburării și a tâlcuirii lor. Dacă ar fi fost în întregime neclar, n-ar mai fi fost lămurire și călăuzire pentru oameni; nu s-ar fi putut lucra potrivit lui și nici întemeia pe el credința corectă. Dar Allah Preaînaltul, în înțelepciunea Sa, a făcut în el versete limpezi, la care se revine când apare neclaritatea, și altele neclare, ca încercare pentru robi. Astfel se deosebește cel cu credință sinceră de cel în a cărui inimă este abatere. Cel cu credință sinceră știe că întregul Coran este de la Allah Preaînaltul și că ceea ce vine de la Allah este adevăr, fără fals sau contradicție:

﴿لَّا يَأۡتِيهِ ٱلۡبَٰطِلُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَلَا مِنۡ خَلۡفِهِۦۖ تَنزِيلٞ مِّنۡ حَكِيمٍ حَمِيدٖ﴾

Falsul nu ajunge la el nici dinainte, nici din urmă. Este o pogorâre de la un Înțelept, Vrednic de laudă.

Coran, Fuṣṣilat, 41:42

Și:

﴿لَوۡ كَانَ مِنۡ عِندِ غَيۡرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُواْ فِيهِ ٱخۡتِلَٰفٗا كَثِيرٗا﴾

Dacă ar fi de la altul decât Allah, ar găsi în el multe nepotriviri.

Coran, al-Nisāʾ, 4:82, fragment

Cel în a cărui inimă este abatere face însă din pasajele neclare o cale de a denatura ceea ce este limpede și de a urma patima, punând la îndoială relatările și respingând cu trufie prescripțiile. De aceea vezi mulți oameni abătuți în credință și faptă care își justifică abaterea prin asemenea versete neclare.

4 Ceea ce pare contradictoriu în Coran

Contradicția în Coran ar însemna ca două versete să se opună, astfel încât sensul unuia să-l excludă pe al celuilalt: de pildă, unul să afirme un lucru și celălalt să-l nege.
Nu poate exista contradicție între două versete cu sens informativ, deoarece ar însemna ca unul să fie mincinos, ceea ce este imposibil în relatările lui Allah Preaînaltul. Allah spune:

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾

Cine este mai adevărat decât Allah în vorbire?
Coran, al-Nisāʾ, 4:87, fragment

și:

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلًا﴾

Cine este mai adevărat decât Allah în cuvânt?
Coran, al-Nisāʾ, 4:122, fragment

Nu poate exista nici contradicție între două versete cu sens prescriptiv, deoarece ultimul îl abrogă pe primul:

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ أَوْ مِثْلِهَآ﴾

Orice verset abrogăm ori facem să fie uitat, aducem unul mai bun decât el sau asemenea lui.
Coran, al-Baqara, 2:106, fragment

Odată stabilită abrogarea, prescripția primului nu mai este în vigoare și nu o contrazice pe cea ulterioară.

Dacă întâlnești ceva care pare contradictoriu, caută împăcarea celor două. Dacă nu ți se limpezește, trebuie să te oprești și să încredințezi lucrul Celui care îl cunoaște.

Învățații, Allah să aibă milă de ei, au menționat numeroase exemple care par contradictorii și au arătat cum se împacă. Una dintre cele mai cuprinzătoare lucrări pe care le-am văzut în această privință este Daf' īhām al-iḍṭirāb ʿan āy al-Kitāb, *„Înlăturarea impresiei de neconcordanță dintre versetele Cărții"*, de shaykh Muḥammad al-Amīn al-Shinqīṭī, Allah să aibă milă de el.

Un exemplu: Allah spune despre Coran

﴿هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾

călăuzire pentru cei cu teamă de Allah,
Coran, al-Baqara, 2:2, fragment

iar în alt loc:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ﴾

Luna Ramadan, în care a fost pogorât Coranul, călăuzire pentru oameni.
Coran, al-Baqara, 2:185, fragment

Primul verset face călăuzirea Coranului proprie celor cu teamă de Allah, iar al doilea o face generală, pentru oameni. Se împacă astfel: în primul este călăuzirea prin dăruirea izbânzii și a folosului, iar în al doilea este călăuzirea prin lămurire și îndrumare.

Asemenea celor două sunt cuvintele despre Trimis ﷺ:

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾

Tu nu-l călăuzești pe cel pe care îl iubești, ci Allah călăuzește pe cine voiește,
Coran, al-Qaṣaṣ, 28:56, fragment

și:

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

Tu călăuzești spre o cale dreaptă.
Coran, al-Shūrā, 42:52, fragment

Prima este călăuzirea prin dăruirea izbânzii, iar a doua, prin lămurire.
Alt exemplu:

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ﴾

Allah mărturisește că nu există altă divinitate în afară de El; și îngerii, și cei înzestrați cu știință;
Coran, Āl ʿImrān, 3:18, fragment

﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ﴾

Nu există nicio divinitate în afară de Allah;
Coran, Āl ʿImrān, 3:62, fragment

﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَكُونَ مِنَ ٱلْمُعَذَّبِينَ﴾

Nu chema, așadar, alături de Allah altă divinitate, ca să nu fii dintre cei osândiți;
Coran, al-Shuʿarāʾ, 26:213

﴿فَمَآ أَغۡنَتۡ عَنۡهُمۡ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِي يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن
شَيۡءٖ لَّمَّا جَآءَ أَمۡرُ رَبِّكَۖ وَمَا زَادُوهُمۡ غَيۡرَ تَتۡبِيبٖ﴾

Divinitățile pe care le chemau în afară de Allah nu le-au folosit cu nimic când a venit porunca Domnului tău și nu le-au sporit decât pieirea.

Coran, Hūd, 11:101, fragment

Primele două versete neagă divinitatea pentru altul decât Allah Preaînaltul, iar ultimele două o atribuie altora.
Împăcarea este că divinitatea proprie lui Allah, Preaputernicul și Preamăritul, este divinitatea adevărată, iar cea atribuită altora este falsă:

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ هُوَ
ٱلۡبَٰطِلُ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡكَبِيرُ﴾

Aceasta fiindcă Allah este Adevărul, ceea ce ei cheamă în afară de El este falsul, iar Allah este Cel Preaînalt, Cel Mare.

Coran, al-Ḥajj, 22:62

Alt exemplu:

﴿قُلۡ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَأۡمُرُ بِٱلۡفَحۡشَآءِ﴾

Spune: «Allah nu poruncește nelegiuirea»,

Coran, al-Aʿrāf, 7:28, fragment

și:

﴿وَإِذَآ أَرَدْنَآ أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا۟ فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا ٱلْقَوْلُ فَدَمَّرْنَـٰهَا تَدْمِيرًا﴾

Când voim să nimicim o cetate, le poruncim celor îmbuibați din ea, iar ei săvârșesc nelegiuire în ea; atunci cuvântul se împlinește împotriva ei și o nimicim cu totul.

Coran, al-Isrāʾ, 17:16

Primul neagă că Allah Preaînaltul poruncește nelegiuirea, iar al doilea pare să arate că El poruncește ceea ce este neascultare. Se împacă astfel: porunca din primul este porunca religioasă, iar Allah Preaînaltul nu poruncește nelegiuirea prin Legea Sa:

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُ بِٱلْعَدْلِ وَٱلْإِحْسَـٰنِ وَإِيتَآئِ ذِى ٱلْقُرْبَىٰ ۚ وَيَنْهَىٰ عَنِ ٱلْفَحْشَآءِ وَٱلْمُنكَرِ وَٱلْبَغْىِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

Allah poruncește dreptatea, binefacerea și dăruirea către rude și oprește nelegiuirea, fapta rea și asuprirea. El vă îndeamnă, poate veți lua aminte.

Coran, al-Naḥl, 16:90

Porunca din al doilea este porunca prin care hotărăște ceea ce se petrece în creație. Allah Preaînaltul hotărăște astfel ceea ce voiește, potrivit înțelepciunii Sale:

﴿إِنَّمَآ أَمۡرُهُۥٓ إِذَآ أَرَادَ شَيۡـًٔا أَن يَقُولَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ﴾

Porunca Sa, când voiește un lucru, este numai să-i spună: «Fii!» și el este.

Coran, Yā Sīn, 36:82

Cine dorește mai multe exemple să consulte cartea shaykhului al-Shinqīṭī amintită mai sus.

5 Jurământul

Al-qasam, cu fatḥa pe qāf și sīn, înseamnă jurământ: întărirea unui lucru prin pomenirea a ceva venerat, folosind wāw ori una dintre particulele înrudite. Are trei particule:
Wāw, precum:

﴿فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ إِنَّهُۥ لَحَقٌّ﴾

Pe Domnul cerului și al pământului, acesta este adevărat!
Coran, al-Dhāriyāt, 51:23, fragment

Cu această particulă, verbul jurământului se omite obligatoriu și după ea nu urmează decât un substantiv explicit.
Bā', precum:

﴿لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ﴾

Jur pe Ziua Învierii!
Coran, al-Qiyāma, 75:1

Cu ea se poate menționa verbul jurământului, ca în acest exemplu, ori se poate omite, precum în vorbele lui Iblīs:

﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾

A spus: «Pe puterea Ta, îi voi rătăci pe toți!»
Coran, Ṣād, 38:82

După ea poate urma un substantiv explicit, ca în exemplele date, ori un pronume: *„Allah este Domnul meu și pe El jur: îi va ajuta negreșit pe credincioși."*

Tā', precum:

﴿تَٱللَّهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ﴾

Pe Allah, veți fi întrebați despre ceea ce născoceați!
Coran, al-Naḥl, 16:56, fragment

Cu ea, verbul jurământului se omite obligatoriu și nu urmează decât numele Allah sau Rabb, *„Domn"*, ca în: *„Pe Domnul Ka'bei, voi împlini negreșit pelerinajul, dacă voiește Allah."*

În mod obișnuit se menționează cel pe care se jură; exemplele sunt numeroase, precum cele precedente. Se poate omite numai acesta, ca în: *„Îți cer sub jurământ să te străduiești negreșit."* Poate fi omis împreună cu verbul jurământului; aceasta se întâlnește des, precum:

﴿ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ﴾

Apoi, în acea zi, veți fi întrebați negreșit despre desfătare.
Coran, al-Takāthur, 102:8

În mod obișnuit se menționează și afirmația întărită prin jurământ. Exemplele sunt numeroase:

﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّى لَتُبْعَثُنَّ﴾

Spune: «Ba da, pe Domnul meu, veți fi înviați negreșit!»
Coran, al-Taghābun, 64:7, fragment

Ea poate fi omisă, precum:

﴿قٓ ۚ وَٱلْقُرْءَانِ ٱلْمَجِيدِ﴾

Qāf. Pe Coranul cel glorios!,
Coran, Qāf, 50:1

subînțelegându-se: *„Vor pieri negreșit."*

Omiterea ei este obligatorie când este precedată ori încadrată de ceva care ține locul ei. Ibn Hishām spune aceasta în al-Mughnī

și dă exemple precum: *„Zayd stă în picioare, pe Allah!”* și *„Zayd, pe Allah, stă în picioare!”*

Jurământul are două foloase:

Primul: arată măreția celui pe care se jură.

Al doilea: arată însemnătatea afirmației jurate și intenția de a o întări. De aceea jurământul se cuvine numai în următoarele împrejurări:

Prima: afirmația jurată are însemnătate.

A doua: cel căruia i se vorbește ezită în privința ei.

A treia: cel căruia i se vorbește o tăgăduiește.

6 Relatările

În limbă, al-qaṣaṣ și al-qaṣṣ înseamnă urmărirea unei urme.

În terminologie: vestirea unui fapt desfășurat în etape care urmează unele după altele.

Relatările Coranului sunt cele mai adevărate:

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ ٱللَّهِ حَدِيثًا﴾

Cine este mai adevărat decât Allah în vorbire?,

Coran, al-Nisāʾ, 4:87, fragment

deoarece corespund pe deplin realității. Sunt cele mai frumoase:

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ ٱلْقَصَصِ بِمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانَ﴾

Noi îți istorisim cea mai frumoasă relatare, revelându-ți acest Coran,

Coran, Yūsuf, 12:3, fragment

deoarece cuprind desăvârșirea cea mai înaltă în elocvență și măreția sensului.

Sunt și cele mai folositoare:

﴿لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

În relatările lor este o învățătură pentru cei înzestrați cu minte,

Coran, Yūsuf, 12:111, fragment

datorită puternicei lor înrâuriri în îndreptarea inimilor, faptelor și caracterului.

Ele sunt de trei feluri:

Relatări despre profeți și trimiși și ceea ce li s-a întâmplat cu cei care au crezut în ei și cu necredincioșii.

Relatări despre persoane și grupuri cărora li s-au întâmplat lucruri pline de învățăminte, pe care Allah Preaînaltul le-a transmis: Maryam, Luqmān, cel care a trecut pe lângă o cetate prăbușită peste acoperișurile ei, Dhū al-Qarnayn, Qārūn, oamenii Peșterii, oamenii Elefantului, oamenii Șanțului și alții.

Relatări despre întâmplări și oameni din vremea Profetului ﷺ: expedițiile de la Badr, Uḥud și al-Aḥzāb, Banū Qurayẓa, Banū al-Naḍīr, Zayd ibn Ḥāritha, Abū Lahab și alții.

Relatările Coranului au numeroase înțelepciuni mărețe, printre care:

1. Arată înțelepciunea lui Allah Preaînaltul în ceea ce cuprind:

﴿وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّنَ ٱلْأَنۢبَآءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۖ حِكْمَةٌۢ بَٰلِغَةٌ ۖ فَمَا تُغْنِ ٱلنُّذُرُ﴾

Le-au venit vești în care se află un îndemn să se oprească: o înțelepciune deplină. Dar avertizările nu le folosesc.

Coran, al-Qamar, 54:4–5

2. Arată dreptatea Lui prin pedepsirea celor care tăgăduiesc:

﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ وَلَٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ۖ فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾

Noi nu i-am nedreptățit, ci ei s-au nedreptățit pe ei înșiși. Divinitățile pe care le chemau în afară de Allah nu le-au folosit cu nimic când a venit porunca Domnului tău.

Coran, Hūd, 11:101, fragment

3. Arată harul Său prin răsplătirea credincioșilor:

﴿إِلَّآ ءَالَ لُوطٍ ۖ نَّجَّيْنَٰهُم بِسَحَرٍ نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِى مَن شَكَرَ﴾

În afară de familia lui Lūṭ, pe care am salvat-o înainte de zori, ca binefacere de la Noi. Astfel îl răsplătim pe cel recunoscător.

Coran, al-Qamar, 54:34–35, fragment

4. Îl mângâie pe Profet ﷺ pentru ceea ce a suferit din partea celor care-l tăgăduiau:

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَبِٱلزُّبُرِ وَبِٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُنِيرِ ثُمَّ أَخَذْتُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۖ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾

Dacă te tăgăduiesc, și cei de dinaintea lor au tăgăduit. Trimișii lor le-au venit cu dovezi limpezi, cu scripturi și cu Cartea luminoasă. Apoi i-am prins pe cei care nu au crezut. Și cum a fost pedeapsa Mea!

Coran, Fāṭir, 35:25–26

5. Îi îndeamnă pe credincioși spre credință, să rămână statornici în ea și să o sporească, aflând salvarea credincioșilor de odinioară și biruința celor cărora li s-a poruncit jihadul:

﴿فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ وَنَجَّيْنَٰهُ مِنَ ٱلْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ نُنجِى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾

I-am răspuns, l-am scăpat de mâhnire și astfel îi scăpăm pe credincioși;

Coran, al-Anbiyāʾ, 21:88

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَآءُوهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَٱنتَقَمْنَا مِنَ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ ۖ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾

Înainte de tine am trimis trimiși la neamurile lor, iar ei le-au venit cu dovezi limpezi. Ne-am răzbunat pe cei care au nelegiuit și Ne-am făcut o datorie din a-i ajuta pe credincioși.

Coran, al-Rūm, 30:47

6. Îi avertizează pe necredincioși să nu stăruie în necredință:

﴿أَفَلَمْ يَسِيرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَٰفِرِينَ أَمْثَٰلُهَا﴾

Oare nu au călătorit pe pământ ca să vadă care a fost sfârșitul celor de dinaintea lor? Allah i-a nimicit, iar necredincioșii vor avea parte de cele asemenea.

Coran, Muḥammad, 47:10

7. Dovedesc misiunea Profetului ﷺ, fiindcă veștile neamurilor de odinioară nu le cunoaște decât Allah, Preaputernicul și Preamăritul:

﴿تِلْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلْغَيْبِ نُوحِيهَآ إِلَيْكَ ۖ مَا كُنتَ تَعْلَمُهَآ أَنتَ
وَلَا قَوْمُكَ مِن قَبْلِ هَٰذَا ۖ فَٱصْبِرْ ۖ إِنَّ ٱلْعَٰقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾

Acestea sunt dintre veștile celor nevăzute, pe care ți le revelăm. Nici tu, nici neamul tău nu le știați înainte de aceasta. Fii răbdător! Sfârșitul este al celor cu teamă de Allah;

Coran, Hūd, 11:49

﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُاْ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۛ
وَٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا ٱللَّهُ﴾

Oare nu v-a venit vestea celor de dinaintea voastră, a neamului lui Nūḥ, a lui ʿĀd și Thamūd și a celor de după ei, pe care nu-i cunoaște decât Allah?

Coran, Ibrāhīm, 14:9, fragment

Repetarea relatărilor

Unele relatări coranice apar o singură dată, precum cea a lui Luqmān și a oamenilor Peșterii. Altele se repetă potrivit nevoii și folosului urmărit. Ceea ce se repetă nu are mereu aceeași formă, ci diferă ca lungime ori scurtime, blândețe ori asprime și prin pomenirea unor laturi într-un loc, dar nu și în altul.

Printre înțelepciunile acestei repetări:

1. Arată însemnătatea relatării, căci repetarea ei arată grija față de ea.

2. Întărește relatarea, pentru a se statornici în inimile oamenilor.

3. Ține seama de timp și de starea celor cărora li se vorbește. De aceea predomină concizia și asprimea relatărilor din surele meccane, iar în cele medinite, contrariul.

4. Arată elocvența Coranului, prin prezentarea acestor relatări într-o formă sau alta, potrivit împrejurărilor.

5. Arată adevărul Coranului și faptul că vine de la Allah Preaînaltul, fiindcă relatările apar în forme felurite, fără contradicție.

7 Relatările israelite

Relatările israelite sunt veștile transmise de la fiii lui Israel: de la evrei, cel mai adesea, ori de la creștini. Aceste vești se împart în trei categorii:

Prima: ceea ce Islamul a confirmat și a mărturisit ca adevărat; acestea sunt adevărate.

Exemplu este ceea ce relatează al-Bukhārī și alții de la Ibn Masʿūd, Allah să fie mulțumit de el: „Un învățat dintre învățații evreilor a venit la Trimisul lui Allah ﷺ și a spus:

«O, Muḥammad, noi găsim că Allah pune cerurile pe un Deget și celelalte făpturi pe un Deget, apoi spune: Eu sunt Regele!»

Profetul ﷺ a râs până i s-au văzut măselele, adeverind spusele învățatului. Apoi Trimisul lui Allah ﷺ a recitat:

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ وَٱلۡأَرۡضُ جَمِيعٗا قَبۡضَتُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطۡوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾

Ei nu L-au prețuit pe Allah așa cum se cuvine. În Ziua Învierii, întregul pământ va fi în Pumnul Său, iar cerurile vor fi strânse în Dreapta Sa. Slavă Lui! El este mai presus de ceea ce Îi asociază”.[40]

Coran, al-Zumar, 39:67

40 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, capitolul despre

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدۡرِهِۦ﴾

Ei nu L-au prețuit pe Allah așa cum se cuvine,

Coran, al-Zumar, 39:67, fragment

A doua: ceea ce Islamul a respins și a mărturisit ca mincinos; acestea sunt false. Exemplu este relatarea lui al-Bukhārī de la Jābir, Allah să fie mulțumit de el: „Evreii spuneau că, dacă bărbatul are raport cu soția venind din spatele ei, copilul se naște cu privirea încrucișată. Atunci s-a revelat:

﴿نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾

Soțiile voastre sunt un ogor pentru voi; veniți la ogorul vostru cum voiți”.[41]

Coran, al-Baqara, 2:223, fragment

A treia: ceea ce Islamul nici n-a confirmat, nici n-a respins. În privința acestora trebuie suspendată judecata. Al-Bukhārī[42] relatează de la Abū Hurayra, Allah să fie mulțumit de el: „Oamenii Scripturii citeau Tora în ebraică și o explicau în arabă musulmanilor. Trimisul lui Allah ﷺ a spus: «Nici să nu-i credeți pe oamenii Scripturii, nici să nu-i socotiți mincinoși,

---

hadis nr. 4811; Muslim, Cartea însușirilor și prescripțiilor ipocriților, capitolul despre descrierea Învierii, Paradisului și Focului, hadis nr. 2786.

41 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, capitolul despre

﴿نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾

Soțiile voastre sunt un ogor pentru voi; veniți la ogorul vostru cum voiți,

Coran, al-Baqara, 2:223, fragment

hadis nr. 4528; Muslim, Cartea căsătoriei, capitolul despre permisiunea raportului cu soția în vagin, din față ori din spate, fără pătrundere anală, hadis nr. 1435.

42 Al-Bukhārī, Cartea tafsīrului, cap. 11,

﴿قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾

Spuneți: Credem în Allah și în ceea ce ne-a fost pogorât,

Coran, al-Baqara, 2:136, fragment

hadis nr. 4485.

ci spuneți:

﴿ءَامَنَّا بِٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ﴾

Credem în ceea ce ne-a fost pogorât nouă și în ceea ce v-a fost pogorât vouă».

Coran, al-ʿAnkabūt, 29:46, fragment

Totuși, relatarea acestui fel de vești este permisă dacă nu există teama unui rău, după cuvintele Profetului ﷺ: *„Transmiteți de la mine chiar și un verset! Relatați de la fiii lui Israel și nu este nicio problemă. Cine minte despre mine cu bună știință să-și pregătească locul în Foc."* Relatat de al-Bukhārī.[43]

Cea mai mare parte a celor transmise astfel de la ei nu are folos religios, precum precizarea culorii câinelui oamenilor Peșterii și altele asemenea.

Cât despre întrebarea oamenilor Scripturii asupra unor lucruri de religie, aceasta este interzisă. Imām Aḥmad relatează de la Jābir ibn ʿAbd Allāh, Allah să fie mulțumit de ei, că Trimisul lui Allah ﷺ a spus:

„Nu-i întrebați pe oamenii Scripturii despre nimic! Ei nu vă vor călăuzi, fiind ei înșiși rătăciți. Ați putea fie să credeți un fals, fie să tăgăduiți un adevăr. Dacă Mūsā ar fi viu între voi, nu i-ar fi îngăduit decât să mă urmeze."[44]

Al-Bukhārī[45] relatează de la ʿAbd Allāh ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei: *„O, musulmani! Cum îi întrebați pe oamenii Scripturii despre ceva, când Cartea voastră, pe care Allah a pogorât-o Profetului vostru ﷺ, este cea mai nouă veste de la Allah, curată și neamestecată? Ea v-a spus că oamenii Scripturii au înlocuit și au schimbat din Cartea lui Allah, au scris cu mâinile lor și au spus: «Aceasta este de la Allah», ca să dobândească în schimb un preț mic. Oare cunoașterea care v-a venit nu vă oprește să-i*

43 Al-Bukhārī, Cartea relatărilor despre profeți, cap. 50, despre fiii lui Israel, hadis nr. 3461.

44 Aḥmad, 3/338, 387.

45 Al-Bukhārī, Cartea mărturiilor, capitolul despre faptul că politeiștii nu sunt întrebați asupra mărturiei și a altor lucruri, hadisurile nr. 2685 și 6929.

întrebați? Pe Allah, n-am văzut pe niciunul dintre ei întrebându-vă despre ceea ce v-a fost pogorât vouă!"

Atitudinea învățaților față de relatările israelite

Atitudinile învățaților, îndeosebi ale exegeților, față de aceste relatări israelite se deosebesc în patru direcții:

a. Unii le-au menționat din belșug, împreună cu lanțurile lor de transmitere, socotind că, prin menționarea lor, s-au eliberat de răspunderea pentru ele, precum Ibn Jarīr al-Ṭabarī.

b. Unii le-au menționat din belșug, dar au înlăturat de obicei lanțurile de transmitere, adunând fără deosebire, precum al-Baghawī. Shaykh al-Islām Ibn Taymiyya[46] a spus despre tafsīrul său că este o prescurtare a celui al lui al-Thaʿlabī, dar l-a ferit de hadisurile născocite și părerile inovate. Despre al-Thaʿlabī a spus că adună fără deosebire, transmițând ce găsește în cărțile de tafsīr: autentic, slab și născocit.

c. Unii au menționat multe dintre ele, apoi au comentat o parte, arătându-le slăbiciunea ori respingându-le, precum Ibn Kathīr.

d. Alții au mers departe în respingerea lor și n-au menționat nimic din ele drept interpretare a Coranului, precum Muḥammad Rashīd Riḍā.

46 Majmūʿ al-fatāwā, 13/304.

8 Pronumele

În limbă, ḍamīr provine fie din ḍumūr, *„slăbire”*, din pricina numărului mic de litere, fie din iḍmār, *„ascundere”*, deoarece adesea este subînțeles.

În terminologie, este ceea ce ține locul unui substantiv explicit, pentru scurtime. S-a spus și: ceea ce indică o persoană prezentă ori absentă, fără a folosi rădăcina acestor două noțiuni.

Cel care indică o persoană prezentă este de două feluri:
Primul: cel destinat vorbitorului, precum:

﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِيٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾

Îmi încredințez treaba lui Allah.
Coran, Ghāfir, 40:44, fragment

Al doilea: cel destinat interlocutorului, precum:

﴿صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِم﴾

Calea celor pe care Tu i-ai binecuvântat.
Coran, al-Fātiḥa, 1:7, fragment

Aceste două feluri nu au nevoie de un antecedent, fiind suficientă indicarea prezenței. Cel care indică o persoană absentă este pronumele de persoana a treia; el are nevoie de un antecedent la care să trimită.
În mod obișnuit, antecedentul precedă pronumele atât în exprimare, cât și în rangul sintactic și îi corespunde ca formă și sens:

﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُۥ﴾

Nūḥ L-a chemat pe Domnul său.
Coran, Hūd, 11:45, fragment

Antecedentul poate fi înțeles din rădăcina verbului precedent:

﴿ٱعۡدِلُواْ هُوَ أَقۡرَبُ لِلتَّقۡوَىٰ﴾

Fiți drepți! Aceasta este mai aproape de evlavie.
Coran, al-Mā'ida, 5:8, fragment

Poate preceda pronumele în exprimare, dar nu în rangul sintactic:

﴿وَإِذِ ٱبۡتَلَىٰٓ إِبۡرَٰهِـۧمَ رَبُّهُۥ﴾

Când Domnul său l-a încercat pe Ibrāhīm.
Coran, al-Baqara, 2:124, fragment

Poate preceda în rangul sintactic, dar nu în exprimare: *„Și-a purtat cartea elevul"* — حمل كتابه الطالب.
Poate fi înțeles din context:

﴿وَلِأَبَوَيۡهِ لِكُلِّ وَٰحِدٖ مِّنۡهُمَا ٱلسُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٞ﴾

Părinților săi, fiecăruia dintre ei, i se cuvine o șesime din ceea ce a lăsat, dacă are un copil.
Coran, al-Nisā', 4:11, fragment

Pronumele trimite la cel mort, înțeles din *„ceea ce a lăsat"* (مما ترك).
Uneori nu există corespondență de sens:

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ مِن سُلَٰلَةٖ مِّن طِينٖ ثُمَّ جَعَلۡنَٰهُ نُطۡفَةٗ﴾

L-am creat pe om dintr-un extras de lut. Apoi l-am făcut o picătură.
Coran, al-Mu'minūn, 23:12–13, fragment

Pronumele trimite la *„om”* după exprimare, deoarece cel făcut picătură nu este primul om.
Dacă antecedentul se poate referi atât la unul singur, cât și la mai mulți, pronumele poate trimite la el în oricare dintre aceste două feluri:

﴿وَمَن يُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ وَيَعْمَلْ صَٰلِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ قَدْ أَحْسَنَ ٱللَّهُ لَهُۥ رِزْقًا﴾

Pe cel care crede în Allah și face fapte bune El îl va introduce în grădini pe sub care curg râuri, unde vor rămâne veșnic. Allah i-a pregătit o frumoasă înzestrare.

Coran, al-Ṭalāq, 65:11, fragment

În mod obișnuit, când există mai multe pronume, ele au același antecedent:

﴿عَلَّمَهُۥ شَدِيدُ ٱلْقُوَىٰ ذُو مِرَّةٍ فَٱسْتَوَىٰ وَهُوَ بِٱلْأُفُقِ ٱلْأَعْلَىٰ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ فَأَوْحَىٰٓ إِلَىٰ عَبْدِهِۦ مَآ أَوْحَىٰ﴾

L-a învățat cel cu puteri mari, înzestrat cu tărie, care s-a arătat în forma sa, pe când era la orizontul cel mai înalt. Apoi s-a apropiat și a coborât, fiind la o depărtare de două arcuri ori mai aproape. Și i-a revelat robului Său ceea ce i-a revelat.

Coran, al-Najm, 53:5–10

Pronumele în funcție de subiect din aceste versete trimit la *„cel cu puteri mari”*, adică Jibrīl.

În mod obișnuit, pronumele trimite la cel mai apropiat substantiv menționat. Excepție face construcția de anexare: aici trimite la primul termen, deoarece despre el se vorbește. Exemplu pentru primul caz:

﴿وَءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ وَجَعَلْنَٰهُ هُدًى لِّبَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾

I-am dat lui Mūsā Cartea și am făcut-o călăuzire pentru fiii lui Israel.

Coran, al-Isrāʾ, 17:2, fragment

Exemplu pentru al doilea:

﴿وَإِن تَعُدُّواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ﴾

Dacă ați număra binefacerea lui Allah, n-ați putea-o cuprinde.

Coran, Ibrāhīm, 14:34, fragment

Uneori se poate ieși din regulile precedente, dacă există o dovadă care arată aceasta.

Substantivul explicit în locul pronumelui

În mod obișnuit se folosește pronumele acolo unde îi este locul, fiind mai limpede ca sens și mai scurt ca exprimare. De aceea pronumele din

﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾

Allah le-a pregătit iertare și o răsplată mare

Coran, al-Aḥzāb, 33:35, fragment

ține locul celor douăzeci de cuvinte menționate înainte. Uneori, în locul pronumelui, se folosește un substantiv explicit, ceea ce se numește *„exprimarea explicită în locul exprimării pronominale”*. Are numeroase foloase, vădite potrivit contextului, printre care:

1. Atribuirea către antecedent a calificării cerute de substantivul explicit.

2. Arătarea cauzei judecății.

3. Generalizarea judecății asupra tuturor celor care au însușirea cerută de substantivul explicit.
De exemplu:

﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَٰلَ فَإِنَّ ٱللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَٰفِرِينَ﴾

Cine este vrăjmaș al lui Allah, al îngerilor și trimișilor Săi, al lui Ǧibrīl și Mīkāl, Allah este vrăjmaș al necredincioșilor.

Coran, al-Baqara, 2:98

Nu a spus: *„Allah este vrăjmaș al lui."* Această exprimare explicită arată:

1. Calificarea ca necredincios a celui care este vrăjmaș al lui Allah, al îngerilor și trimișilor Săi, al lui Jibrīl și Mīkāʾīl.

2. Allah este vrăjmașul lor din pricina necredinței lor.

3. Allah este vrăjmașul oricărui necredincios.

Alt exemplu:

﴿وَٱلَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِٱلْكِتَٰبِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُصْلِحِينَ﴾

Cei care se țin de Carte și împlinesc rugăciunea: Noi nu lăsăm să se piardă răsplata celor care îndreaptă.

Coran, al-Aʿrāf, 7:170

Nu a spus: *„Nu lăsăm să se piardă răsplata lor."* Rezultă trei lucruri:

1. Cei care se țin de Carte și împlinesc rugăciunea sunt calificați drept oameni care îndreaptă.

2. Allah îi răsplătește pentru îndreptarea lor.

3. Orice om care îndreaptă are la Allah Preaînaltul o răsplată care nu se pierde.

Uneori exprimarea explicită este necesară: de pildă, când înaintea pronumelui sunt două antecedente la care ar putea

trimite, dar se intenționează numai unul. Exemplu: *„O, Allah, îndreaptă-le musulmanilor conducătorii și sfetnicii conducătorilor lor!”* Dacă s-ar spune numai *„și sfetnicii lor”*, s-ar putea înțelege că este vorba despre sfetnicii musulmanilor.

Pronumele de separare

Pronumele de separare este o particulă de forma unui pronume personal independent în cazul nominativ, așezată între subiectul nominal și numele predicativ, când amândouă sunt determinate. Poate fi de persoana întâi, precum:

﴿إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۟﴾

Eu sunt Allah; nu există altă divinitate în afară de Mine,
Coran, Ṭā Hā, 20:14, fragment

și

﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ ٱلصَّآفُّونَ﴾

Noi suntem cei care stau în rânduri;
Coran, al-Ṣāffāt, 37:165

de persoana a doua, precum:

﴿كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾

Tu erai Veghetor asupra lor;
Coran, al-Mā'ida, 5:117, fragment

ori de persoana a treia, precum:

﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾

Aceia sunt cei care izbândesc.
Coran, al-Baqara, 2:5, fragment

Are trei foloase:

Primul: întărirea. *„Zayd, el este fratele tău”* este mai puternic decât *„Zayd este fratele tău”*.

Al doilea: restrângerea, adică rezervarea a ceea ce urmează pentru ceea ce precedă. *„Cel silitor, el este cel care reușește”* arată că reușita îi este proprie celui silitor.

Al treilea: separarea, adică deosebirea funcției a ceea ce urmează: nume predicativ sau termen subordonat. În *„Zayd al-fāḍil”*, *„Zayd cel virtuos”*, al-fāḍil ar putea fi atributul lui Zayd, numele predicativ urmând încă să vină; ori ar putea fi el însuși numele predicativ. Dacă spui *„Zayd huwa al-fāḍil”*, *„Zayd, el este cel virtuos”*, al-fāḍil este neapărat numele predicativ, datorită prezenței pronumelui de separare.

Schimbarea persoanei gramaticale

Al-iltifāt este trecerea exprimării de la o formă la alta. Printre formele sale:

1. Trecerea de la persoana a treia la adresarea directă:

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ مَٰلِكِ يَوْمِ ٱلدِّينِ
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

Lauda I se cuvine lui Allah, Domnul lumilor, Celui Milostiv, Celui Îndurător, Stăpânului Zilei Judecății! Numai pe Tine Te adorăm și numai de la Tine cerem ajutor.

Coran, al-Fātiḥa, 1:2–5

Exprimarea trece de la persoana a treia la adresarea directă prin *„pe Tine”*.

2. Trecerea de la adresarea directă la persoana a treia:

﴿حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمْ فِى ٱلْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم﴾

Până când vă aflați în corăbii, iar ele îi poartă.

Coran, Yūnus, 10:22, fragment

Exprimarea trece de la adresarea directă la persoana a treia prin *„îi poartă”*.

3. Trecerea de la persoana a treia la persoana întâi:

﴿وَلَقَدْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ ٱثْنَىْ عَشَرَ نَقِيبًا﴾

Allah a luat legământul fiilor lui Israel și Noi am ridicat dintre ei douăsprezece căpetenii.

Coran, al-Mā'ida, 5:12, fragment

Exprimarea trece de la persoana a treia la persoana întâi prin *„Noi am ridicat”*.

4. Trecerea de la persoana întâi la persoana a treia:

﴿إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ ٱلْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ﴾

Noi ți-am dăruit al-Kawthar. Roagă-te, așadar, Domnului tău.

Coran, al-Kawthar, 108:1–2, fragment

Exprimarea trece de la persoana întâi la persoana a treia prin *„Domnului tău”*.

Printre foloasele acestei schimbări:

1. Îl face atent pe cel căruia i se vorbește, prin schimbarea formei exprimării.

2. Îl îndeamnă să cugete la sens, fiindcă schimbarea exprimării îl face să se gândească la motivul ei.

3. Înlătură plictiseala și monotonia, fiindcă menținerea unei singure forme de exprimare duce de obicei la plictiseală.

Aceste foloase sunt comune tuturor formelor de schimbare a persoanei. Foloasele proprii fiecăreia se stabilesc în fiecare caz, după cum o cere contextul.

Allah știe mai bine. Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace Profetului nostru Muḥammad, familiei sale și tuturor companionilor săi. S-a încheiat, iar lauda I se cuvine lui Allah, Domnul lumilor.

Uṣūl fī al-tafsīr

Principii pentru înțelegerea tafsīrului

O prezentare a principiilor tafsīrului: revelarea și strângerea Coranului, sursele interpretării, pasajele limpezi și neclare, relatările, jurămintele și folosirea pronumelor.

Autor: Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro